…УДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

…) | 1963 оной апрелиин 2, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ЭРТЫН ТАРИЛГА 15—20 ҮДЭР СОО ДҮҮРГЭХЭ

гэһэн зорилго Мухар-Шэбэрэй управлениин ажалшад урдаа табина

494 мянган га эдлүүриин, тэрэ тоодо 190 мянган гектар тарианай газартай Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени хүдөө ажахын гол продуктнуудые — һү, мяха, орооһо тариа, үндэгэ, ноооһо абаха, гүрэндэ худалдаха талаараа республика соо горитой һуури эзэлдэг. Республикынгаа гүрэндэ худалдадаг тарианай хахадыень шахууе управлениин 13 колхоз, 4 совхоз тушаадаг гээшэ.

Управлениин ажахынуудта газар тариалан хүгжэнги һалбари болонхой. Тиимэһээ Мухар-Шэбэр, Бэшүүрые республикын Украина, Кубань гэжэ нэрлэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ управлениин тариашад гектар бүриһөө 11,6 центнер тариа хуряажа, гүрэндөө 2 миллион 600 мянган пүүд тариа худалдаа гэхэ гү, али жэлэй түсэб 163,8 процент дүүргэә. Бүхыдөө гектар бүриһөө 4,3 центнер орооһон гүрэндэ худалдагдаа. Зарим ажахынууд бүришье ехэ амжалта туйлаа һэн. Жэшээнь, «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэнь Н. Тютрин) 3803 га орооһото ургамалай гектар бүриһөө 18,3 центнер ургаса хуряажа, гүрэндөө 33 мянган центнер гэхэ гү, али гектар бүхэнэй 10 центнер тариа худалдаа бшуу. Центнер орооһонойнь үнэ 2 түхэриг 56 мүнгэтэ болоо. Тиигэжэ энэ колхоз орон соогоо суурхаа. Мүн «Эрдэм» совхоз (директорынь Ц. Доржиев) га бүриһөө 16 центнер тариа хуряагаад, гүрэнэй амбаарта гектарай 6 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 50 мянган центнерһээ дээшэ тариа оруулаа һэн. Центнер орооһонойнь үнэ 2 түхэриг 70 мүнгэтэ болоо. Иимэ жэшээнүүдые тоолоо һаа управленидэ олон.

ГАЗАРАА БҮРИ ҺАЙНААР АШАГЛАХА

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ талаар яһала һайн үрэ дүн туйлагдаа. «Нолиин хатанай» абари зан һайса таниһан, үндэр баян ургаса абадаг кукурузашад жэл бүри олошорно. Нэрлэбэл, Суулгын совхозой суута кукурузашад Н. Кондратюков, Д. Жанаевай звенонууд 1960 ондо Мухар-Шэбэрэй колхоз, совхозуудта бүхыдөө хуряагдаһан кукурузын силосһээ һурагүй ехые үнгэрэгшэ жэлдэ 600 га газарһаа абаа. Бүхыдөө управлениин ажахынуудта 170 мянган тонно гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 15 тонно хүртэхөөр кукурузын силос дарагдаа юм.

Тариан ажалдахи эдэ амжалта өөрөө ерээ бэшэ ааб даа. Энэмнай Коммунис партиин XXII съездын тогтоол болон КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилһэнэй түрүүшын алхам гэжэ хэлэлтэй. Нэн түрүүн ургаса ехээр үгэдэг шэниисэ, горох, кукурузын талмайнуудые нилээд үргэдхэһэнэй аша үрэ мүн.

Үнгэрэгшэ жэлдэ управлениин ажахынууд гүрэндөө 2,6 миллион пүүд орооһо тариа, 64 мянган центнер мяха, 106,5 мянган центнер һү, 7500 центнер ноооһо, 3 миллион тухай үндэгэ худалдаа. Гэхэ зуура, колхоз, совхозууд бии байгаа арга боломжоёо бүлтыень хэрэглэжэ шадаагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гүрэндэ һү, мяха, ноооһо, үндэгэ худалдаха жэлэй уялгаһаа байтагай, түсэбшье дүүргэгдээгүй.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ Н. С. Хрущевой бэшэһэн бэшэг, мүн Россин Федерациин үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигууд болон парткомуудай секретарьнарай зүблөөн дээрэ тэрэнэй хэлэһэн заабаринуудтай колхоз, совхозуудаймнай ажалшад тон анхаралтайгаар танилсажа, арга боломжонуудаа үшөө дахин наринаар хаража үзөөд, дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые абажа байна.

Нэн түрүүн газар тариалангаа үшөө ехэ үрэтэйгөөр ашаглан, шэниисэ, горох, кукуруза, саахарай свёкло бүри ехээр тарихамнай. Байгша ондо управлениин ажахынууд нёдондонойхитой жэшэбэл, шэниисэ 23,5 мянган гектараар үргэдхэжэ, бүхыдөө 98 мянган гектарта тарихаар шиидээ. Мүн кукуруза 16 мянганһаа 18200 га хүрэтэр, горох 1810 гектарһаа 3980 га, саахарай свёкло 2 мянганһаа 2460 гектар хүрэтэр үргэдхэгдөө. Тарилгынгаа талмайе эды шэнээнээр ехэ болгоходоо, түсэбһөө гадуур 8 мянган гектар шэнэ, залууг газар ашаглаха, ургаса багаар үгэдэг ургамалнуудай талмайе нилээд хорооха гэжэ шиидэгдээ. Мүнөө тусхай комисси ажахы бүхэндэ хэды шэнээн шэнэ, залууг газар ашаглагдахаар бэ гэжэ шалгана.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд, хабарай тарилга, ургаса хуряалгые богони болзорто, агротехникын заабари соо хэжэ дүүргээд байбал, управлениин колхоз, совхозууд гүрэндөө 3 миллион пүүд орооһо тариа худалдаха социалис уялгаяа дүүргэхэ аргатай. Мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байна.

ТАРИЛГАДА ЭРХИМЭЭР БЭЛДЭХЭ

Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ орооһо тариан гол һуури эзэлдэг бшуу. Тиимэһээ мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ, ниитынгээ һүрэг малай тоо толгой олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэмнай һайн нүлөө үзүүлхэ.

Үтэгжүүлгэгүйгөөр үндэр баян ургасын абтахагүй байһыень управлениин ажалшад һайн мэдэнэ. Мүн үтэгжүүлгын удха шанар тушаа Россин Федерациин колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай, партийна комитедүүдэй секретарьнуудай зүблөөндэ Н. С. Хрущев хэлэхэдээ: «Үтэгжүүлгэ бүхы районуудта хэрэгтэй, гэбэшье, хара хүрьһэгүй газарта илангаяа шухала байна. Үтэгжүүлгэ хэрэглээгүй һаа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие ехээр хүгжөөжэ шадагдахагүй. Колхоз, совхозуудта бии байһан юрын үтэгжүүлгэ ёһотой һайнаар ашаглаад, элдэб компостнуудые хэхэ ябадал эмхидхээд байбал, бүри мүнөө жэлдэ ургасаяа нилээд дээшэлүүлжэ шадахабди. Колхоз, совхоз бүхэн үтэгжүүлгэ бэлдэхэ өөрын фабрикатай байха ёһотой» гэжэ тон зүб заагаа. Манай управлениин ажахынууд газараа үтэгжүүлхэ наг шэбхээр тон баян. Энэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулхын тула мартын 25-һаа тариалан, сабшалан, пропашной ургамалнуудай талмай дээрэ наг шэбхэ гаргаха һара сокосхогдобо.

Хабарай тарилтые агротехникын болзор соо үнгэргэхын тула бүхы машина, техникээ заһабарилха, үрэһэ хүрэнгэ болоод, полевой стануудаа бэлдэхэ хүдэлмэри мүнөө ажахы бүхэндэ эдэбхитэйгээр ябажа байна. Управлениин колхоз, совхозууд мартын 30 хүрэтэр эртын тарилгадаа орохоор бэлэн байха зорилготой.

Һаяхан «Коммунизм» колхозой механизаторнууд хабарай эртын тарилгые хүдэлмэриин 15 үдэрэй туршада сүм дүүргэхэ социалис уялга суглаан дээрээ абаад, управлениин бүхы механизаторнуудые уряалаа. Энэ һайн һайхан үүсхэлыень партком, управлениин совет үндэрөөр сэгнээ. Мүнөө тарилгада бэлэдхэл «Коммунизм», XXI партсъезд, «Забайкалец», Логовскиин нэрэмжэтэ колхозуудта һайнаар ябуулагдана.

Н. Васильев,
үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

…дай АССР-эй VI зарлалай Верховно Соведэй 1-дэхи сесси

…зургаадахи …эдэй нэгэдэхи …н-Үдэ хотодо, …йшангай Ехэ …ие суута хони… …алай Герой …ин Түгнын

…Түрүүлэгшээр …вич Балдано… …һунгагдаба.

…АССР-эй Вер… …о зүбшэн хэл… …нууд баталаг…

…эй Мандатна …

…саг үргэлжын …га.

…лдаа наймаа… …й хүдэлмэри ба… … хэмжээнүүд

4. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумые һунгалга.

5. Буряадай АССР-эй правительство — Министрнүүдэй Соведые байгуулга.

6. Буряадай АССР-эй Конституциин (Үндэһэн Хуулиин) 14-дэхи, 68-дахи, 44-дэхи статьянуудта хубилалта оруулха тухай.

Сесси мүн мандатна комиссиин түрүүлэгшээр **Д-Н. Т. Раднаевые** (һунгуулиин Хориин округ) һунгаба. Тэрээнэй элидхэл тушаа депутат Могнонов М. М. (һунгуулиин Загарайн округ) Зэдын, Хяагтын, Загарайн бүлэг депутадуудай нэрэһээ үгэ хэлэжэ, тус элидхэлые баталхыень дурадхаба. Депутадууд энэ дурадхалые нэгэн дуугаар һайшааба.

Һүүлээрнь Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Буряадай АССР-эй 6-дахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси. Зураг дээрэ: Социалис Ажалай Герой, депутат Балдама Тугжиевна Доржиева сессиин түрүүшын заседани нээжэ байна. (Зүүн гарһаа) заседаниин зал соо.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

…-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй …партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ

…жүүлгын центнер бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ

…лха, шэрэжэ …хэрэгтэ харюу… …н баримтанууд …ПСС-эй ЦК-гай …стрнүүдэй Со… …эй хиналтын …д зохихо тог…

…э тэмдэглэгдэ… …абадахи жэлдэ …пүүд хүрэтэр …дхэхэ талаар …Комитедэй, Со… …табиһан нии… …гүрэнэй шуха… …е амжалтатай… …хоз, совхоз бү… …бөөр хэрэглэл… … РСФСР-эй …үйлэдбэриин уп… …ачальнигуудай, …эй секретарь… …энэ оной март… …хэр Н. С. Хру… «...Үтэгжүүлгэ … ажахын үй… …өөн дэбжээхэ

…ы хэмжээгээр … үтэгжүүлгын …ээн лэ гамтай… …саг соонь ашаг…

…ажахыда үтэг… …ай парти, пра… …нуудые хүдөө …рилэгшэд дүүр… …нууд харуулжа …нэй хиналтын …рилгада колхоз, …гээр бэлэн бо… …гэнөөр хабаа… …шалгана, тэрэ… … станцинуудта, …айн портнууд… …занай ямараар …ндэһээ зөөжэ …, Имагтал түмэр … 500 мянга га… …гэ сугларнаад …алтада хабаа… …алтада туһал… …молой прожек… …блэл мэдээсэ… …хубинь удаан …лагдэһэн дээрэ… … гээнэ. Үтэг… …аха, хэрэглэхэ …гүйгөөр ханда… … Азербайджанай …Калининскэ, бу… …астьнууд болон …дэнэ. Үтэг… …өөжэ абаашаха …стьдо илангаяа …

… «Комсомольско …альна штабай … шалгалта хэ… …тын 20-ной бай… …эр замай стан… … тонно үтэг… … байгаа. Гэхэ …даа нээмэл тал… …ын захаар, ха… …амай һалаанууд …даг канаванууд …й байгаа бшуу. …үлгэ барилгын …сад ашаанууд… … хэбтэнэ. Имаг… …нида, Сутоки …рэгшэ жэлэй …а шахуу тонно …үүлгэ, силь… … суперфосфат, …ршанхай. Ма… … 10 мянган … сугларанхай …жээнэй үтэг… …нуудта удаан …г.

… бусаар, гүрэ… …гөөр хандажа …да Калужска …ын хүдэлмэри… … комитет хан… … үтэгжүүлгэ

тухай тусгаар анхарал хандуулагдадаг байха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, эндэхи газарай хүрьһэн хужар ехэтэй, тиимэһээ үтэгжүүлгэ хэрэглэнгүйгөөр һайн ургаса абтахагүй байна. Областиин олон колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай тон бага ургаса жэлһээ жэлдэ абадаг байһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэл. Жэшээлхэдэ, 1962 ондо область дотор гектар бүриһөө дунда зэргээр 5,9 центнер орооһон, 75 центнер кукурузын эшэ набша, 28 центнер хартаабха, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ 60 центнер саахарай свёкло, 1,8 центнер ултилһэн лен-долгунец абтаһан байха юм.

Тиихэтэй хамта областиин колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгэйнгээ түлөө һанаагаа зобоногүй, ургаса дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха тухай ёһоор оролдолго гарганагүй. Хэдэн мянган тонно үтэгжүүлгын, гутажа, хэрэггүй боложо байхые тэдэнэр хамаагүйгөөр хаража һуудаг. Тэдэ эдэниие бэлэдхэжэ гаргахын тулада хүдэлмэришэдэй ехэ хүсэн, горитой мүнгэ зөөри болон үнэтэ зүйлнүүд гаргашалагдаһан байна бшуу. Үтэгжүүлгэ хаһа саг соонь зөөжэ абаашахын, тэдэниие гамтайгаар хадагалхын, зүбөөр хэрэглэхын орондо областной организацинуудай, колхоз, совхозуудай, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй, мүн Москвагай түмэр замай зарим хүтэлбэрилэгшэд болошогүй хойрог нобшо ябадал гаргажа, хэдэн һарын турша соо хоорондоо хооһон бэшэгүүдые абалсадаг, олониитын, хэблэлэй дохёонуудта хайхарамжагүйгөөр хандадаг, элдэб шалтаг барьяад үтэгжүүлгэ зөөжэ абаашадаггүй байгаа бшуу.

Спас-Деменскэ колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин Мичуринай нэрэмжэтэ совхозой директор нүхэр Смутинай гэмээр хоёр мянга шахуу тонно торфо-аммиачна компост олон һарын турша соо зөөгдөөгүй хэбтээ, тиихэдэ энэ совхоз область дотороо эгээн лэ бага ургаса абадаг байха юм. Нёдондо жэлдэ совхоздо тарилгын гектар бүриһөө 2,4 центнер орооһон, 29 центнер хартаабха, 29 центнер кукурузын эшэ набша абтаһан байгаа; тиихэдэ жэлэй турша соо 370 мянган түхэригөөр совхоз гарзатаа.

Үтэгжүүлгэ зөөжэ абаашаха, ашаглаха хэрэгтэ эзэн бусаар хандадаг баримтанууд тухай областиин партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг байгаа. Энээн тухай олон дохёонуудые «Сельхозтехникын» Калужска нэгэдэлэй, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ областной управлениин, тэрэшэлэн колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Зарубин, Гусев, Мельник болон бусад абаһан байха юм. Гэбэшье тохёолдоһон байдалые заһаруулхын тулада тэдэнэр шухала хэмжээ абаагүй.

Үтэгжүүлгын гутажа байһан баримтануудта түмэр замай Калужска отделениин, Москвагай түмэр замай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Савицкий, Карпов гэгшэд ёһо тэдыгээр хандаа гэжэ комитет тэмдэглээ. Тэдэнэй гэмээр үтэгжүүлгэ барилгын материалнуудтай, бусад ашаануудтай холисолдошоо, олон станцинуудта үтэгжүүлгэ буулгаха, хадагалха талмайнууд, замай хажуугаархи складууд тодолон үгтэнэгүй; ашалга, буулгалгые оньһожоруулха хэмжээнүүд абтанагүй.

Үтэгжүүлгэ хаһа саг соонь зөөхэ, гутаангүй хадагалха, зүбөөр хэрэглэхэ ябадалай хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгэдэ тусгаар ехэ арадай ажахын удха шанартай байһые хараадаа абан, КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитет хадаа колхоз, совхозуудай үтэгжүүлгэ шадаал һаа ехээр суглуулхын, тэдэниие поли дээрэ хаһа саг соонь гаргажа, газарай хүрьһэндэ оруулхын, тиигэжэ бүри мүнөө жэлдэ ургаса эрид ехээр дээшэлүүлхын хойноһоо тон шанга хиналта тогтоохыень республиканска, хизаарай болон областьнуудай партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдтэ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэхи комитедүүдтэ, колхоз, совхозуудтахи, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдтэхи туһалалсаха бүлэгүүд болон постнуудта даалгаа.

Энэ хүдэлмэри хэхэдээ сагай ошожол байһые, ороной олон районуудта хабарай тарилгын эхилээд байһые, үтэгжүүлгэ зөөжэ абаашаха, газарай хүрьһэндэ оруулха зорилгын хойшолуулашагүй шухала байһые хараадаа абаха хэрэгтэй.

Минеральна болон органическа үтэгжүүлгэ зөөжэ гаргаха талаар комсомол-залуушуулай ударна һара үнгэргэхэ гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК шиидхээ. Энэ ехэ, шухалын шухала хэрэгтэнь комсомолой организацинуудта али бүхы дэмжэлгэ болон туһаламжа үзүүлхыень нютагуудтахи партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта комитет дурадхаа.

Үтэгжүүлгэ хадагалха, зөөхэ, ашаглаха хэрэгтэ болошогүй муугаар хандадаг олон тоото баримтануудые мэдэжэ байгаад, эдэ баримтануудтай эбсэһэн, тиимэ ехээр хэрэгсээгээгүй, дутуунуудые зайсуулха эрид шанга хэмжээ абаагүй «Союзсельхозтехникын» бүхэсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр П. М. Кожевниковэй, «Россельхозтехникын» бүхэроссин нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр С. Б. Шевченкын тааруугүй ябадал гаргаһанда комитет анхарал хандуулаа.

Колхоз, совхозуудта үтэгжүүлгэ зөөжэ абаашаха талаар, складууд болон һарабшануудые бариха талаар «Сельхозтехникын» районно нэгэдэлнүүд болон отделенинүүдэй дэргэдэ оньһожоруулагдаһан отрядуудые эмхидхэхэ; складууд болон талмайнууд дээрэ шанга гурим тогтоохо, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй болон түмэр замай станцинуудай баазанууд болон складуудта орооһон үтэгжүүлгэнүүдые гутаангүйгөөр хадагалха ябадал хангаха тухай правительствын даалгабаринуудые заабол дүүргэхэ хэмжээнүүдые абахыень «Союзсельхозтехникын» бүхэсоюзна нэгэдэлдэ, «Россельхозтехникын» бүхэроссин нэгэдэлдэ дурадхагдаа.

СССР-эй Зам харилсаанай министерство хадаа үтэгжүүлгэ болон известково гурил шэрэхэ, складта хадагалха талаар түмэр замай станцинуудта богонихон болзор соо гурим тогтоохо; үтэгжүүлгэ буулгаха талмай, рельс шадар склад бариха участогуудые таһалжа үгэхэ, үтэгжүүлгэ буулгаха, тэрэниие колхоз, совхозуудай, бусад ажахынуудай транспортдо ашаха хүдэлмэри хүнгэдхэжэ үгэхөөр шухала механизмуудые үгэлсэхэ уялгатай.

Комитет өөрынгөө тогтоол соо иигэжэ тэмдэглээ. Калужска облгүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ областной управлениин начальник нүхэр А. В. Гусев, «Сельхозтехникын» областной нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр В. С. Зарубин өөһэдтөө, өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан хүнүүдтэ эрилтэ һулаар табидаг болоо. Үтэгжүүлгэ зөөлгые болон хэрэглэлгые эмхидхэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө А. В. Гусевта, В. С. Зарубинда шанга зэмэ соносхогдоо. Үтэгжүүлгэ гутаангүй хадагалха, хаһа саг соонь зөөхэ, поли дээрэ тарааха ябадал хангахын тулада бүхы юумэ хэжэ, шанга харюусалгада хабаадуулха ябадалһаа өөһэдыгөө зайсуулхабди гэжэ тэдэнэй хэһэн мэдүүлгые комитет анхаралдаа абаа.

«Сельхозтехникын» Спас-Деменскэ нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр В. И. Мамуркин, Мичуринай нэрэмжэтэ совхозой директор нүхэр Н. А. Смутин гэгшэд үтэгжүүлгэ зөөхэ, ашаглаха хэрэгтэ оролдосогүйгөөр, хайша хэрэгээр хандажа, ажахые хохидолдо оруулхадаа, сүүдэй харюусалгада хабаадуулагдахаар тулюур хүтэлбэрилэгшэд байһанаа харуулаа гэжэ комитет тэмдэглээ. Гэбэшье тэдэнэй өөһэдынгөө гэмые мэдэрһэнь, тохёолдоһон байдалые заһаха талаар шалгалтын боложо байха үедэ хэмжээнүүдые абаһыень хараадаа абаад В. И. Мамуркиниие, Н. А. Смутиниие даажа байһан тушаалһаань гаргаад орхижо болохо гэжэ комитет тоолоһон байна.

ВИННИЦКЭ ОБЛАСТЬ. Крыжопольско районой КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин Раиса Пасечнигай хүтэлбэрилдэг звено үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы орон дотороо алдар сууда гараа. Энэ звено 100 гектар талмай дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 109 хахад центнер кукурузын орооһо абаа. Р. Пасечнигай звено өөрынгөө участок дээрэһээ гектар бүриин 125 центнер хүрэтэр кукурузын орооһо хуряахаар шиидэнхэй. Зураг дээрэ: Р. Пасечник (зүүн гарһаа) агротехническэ курсын хэшээлдэ һууна.
ТАСС-ай фотохронико.

Хахад жэлэй түсэб дүүргээбди

Улаан-Үдын управлени. Долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ элбэгээр тушааха гэһэн социалис уялга жэлэй эхиндэ абаһан байгаабди. Мүнөө тэрэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байнабди. Мартын 29-нэй мэдээгээр манай совхоз гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэә. Түсэбэй ёһоор 610 центнер мяха худалдаха байһан аад, 617 центнер тушаагаабди. Мүн мал ажалай бусадшье продуктнуудые гүрэндэ худалдаха кварталайнгаа түсэбые сүм дүүргээбди. Һү тушааха түсэб — 101,2 процентээр, үндэгэ — 200 процентээр дүүргэгдээ.

Совхозой эрхим һаалишад Елена Базаржапова, Анна Бессонова, Анна Голышева, Дулмажап Ширапсынгеева гэгшэд гурбан һарын туршада үнеэн бүриһөө 545—599 килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Мүн малшад Даба Дамбаев, Ширетор Дагбаев гэгшэд мал шахан таргалуулгаар ехэхэн амжалта туйлаа. Эдэнэр даалгагдаһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүриие хоногой 700—800 граммаар нэмээжэ, дунда зэргээр 280 килограммтайгаар гүрэндэ тушаагаа.

Манай совхозой хүдэлмэришэд хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэндээ урмашаад, саашадаа бүри һайнаар ажаллажа, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

И. Модоров,
Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь.

„УЛТИМА ОРА" ГАЗЕТЫН ДИРЕКТОР П. СИЛВЕЙРЭЙ АСУУДАЛНУУДТА СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУ

Бразилиин «Ултима ора» газетын директор Пауло Силвейра хэдэн асуудалнуудта харюусаха гуйлтатайгаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто хандаа.

Н. С. Хрущевой харюу доро хэблэгдэбэ.

Асуудал. Танай һанамжын ёһоор, Бразили СССР хоёрой хоорондохи дипломатическа харилсаанай һэргээгдэһэнэй сэхэ болон далда дүнгүүд, тэрэшэлэн бүри һаяын саг соо хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа үргэдхэхэ холын хараа ямар байнаб?

Харюу. Агууехэ социалис гүрэн бологшо Советскэ Союзай болон Латиин Америкын томо орон бологшо Бразилиин хоорондо дипломатическа харилсаануудай һэргээгдэһэн ушар манай хоёр ороной хоорондохи хани ёһоной болон бэе бэедээ этигэлсэдэг харилсаануудые, али алинайнгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэдэнэй бүрин эрхые хүндэлэлсэхэ ябадалда үндэһэлһэн харилсаануудые хүгжөөхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгоо.

Хоорондоо хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэдэ һаад хэхээр ямаршье арсалдаата асуудалнууд манай оронуудай хоорондо байхагүй. Бразили Советскэ Союз хоёр һайн ханинар байжа шадаха, иимэ хани барисаан уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри болохо гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Эгээл энэ хадаа манай хоёр ороной хоорондохи дипломатическа харилсаа һэргээлгын һайн талань болоно гэжэ хамагай түрүүндэ бидэнэр тоолонобди.

Латиин Америкын оронуудтай, мүн ондоошье оронуудтай Советскэ Союзай һайн харилсаа тогтооходонь заримашуул дурагүйтэдэг байна. Уласхоорондын ёһотойл харилсаа холбоо тогтоохые үнэхөөрөө хүсэгшэд бусад гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай һайн харилсаа тогтооходонь юундэ түбэгшөөхэ болоно гээшэб гэжэ асуугдана? Жэшээнь, Америкын Холбоото Штадуудай бусад гүрэнүүдтэй ООН-ой Уставай гол ёһонуудта үндэһэлэн өөрынгөө харилсаа тогтоогоод, һайн хүршэнэр шэнги бэе бэетээ эбтэйтээр ажаһуудаг, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсадаггүй, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые болон бүрин эрхые хүндэлдэг байгаа һаань бидэнэр буруушаахагүй байнаха юмбибди. Харин бидэнэр энээниие али болохоор һайшааха байнабди.

Танай хойто талын хүршэ — Холбоото Штадуудтай, бусад оронуудтай һайн харилсаатай байха политика бидэнэр өөһэдөө бэелүүлдэг байнабди. Хэрбээ энээнһээ тад ондоо хараа бодол баримталха болоо һаа, нэгэ гүрэниие нүгөөдэдэнь зүрюугээр тухирха, гүрэнүүдэй хоорондо, арадуудай хоорондо бэе бэедээ һэжэглэхэ, этигэлсэхэгүй һанал бодол түрүүлхэ замда орохо гэһэн удхатай болохо байна бшуу. Зүгөөр иимэ зам эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангаха зам боложо шадахагүй байна. Энээн тушаа Бразили баһал иимэ һанамжа баримтална ёһотой гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

СССР Бразили хоёрой хоорондо тогтоогдоһон хани харилсаан хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа хүгжөөлгэдэ һайнаар нүлөөлөөд байна. Бидэнэй харилсаагаа һэргээһэнһээ хойшо үнгэрһэн жэл бага үлүүтэй сагай турша соо манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаан 1961 онойхитой сасуулбал нэгэ хахад үлүүтэй дахин нэмээ. Худалдаа наймаанай болон түлөөһэнэй шэнэ хэлсээн Советскэ Союз Бразили хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай холбоо барисаае саашадань бүри горитойгоор үргэдхэхэ үндэһэ һуури табижа үгэхэ гэжэ бидэнэр

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

„УЛТИМА ОРА“ ГАЗЕТЫН ДИРЕКТОР П. СИЛВЕЙРЭЙ АСУУДАЛНУУДТА СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ Н. С. ХРУЩЕВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУ

(*Эхиниинь 1-дэхи нюурта*)

найданабди. Энэ хэлсээ баталха тухай мүнөө Рио-де-Жанейрэдэ хөөрэлдөөн боложо байнхай.

Али алинайнгаа хоорондо худалдаа наймаа үргэдхэхэ хэрэгтэ туһалхаар бидэнэр бэлэн байнабди. Советскэ Союз машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые гадаадын оронуудта олоор худалдадаг. Манай худалдаа наймаанай организацинууд машина бүтээлгын промышленностиин бүтээһэн элдэб олон янзын зүйлнүүдые Бразилида дурадхаха арга боломжотой. Нефть, нефтепродукт, орооһо тариан болон бусад олон эд бараагаар наймаа хэхэ һайн арга боломжо манайда бии. Бразилиин газаа тээшэнь худалдадаг заншалта эд бараае, тусхайлбал, кофе, какао, бобы болон бусадые бүри ехэ хэмжээтэйгээр бидэнэр худалдан абажа шадаха байнабди.

Ондоогоор хэлэхэдэ, манай оронуудай хоорондо худалдаа наймаанай харилсаа хүгжөөхэ арга боломжонууд үнөөл хүсэдөөр хэрэглэгдээгүй байһаар.

Ондоо һалбаринуудай талааршье Советскэ Союзай болон Бразилиин хоорондохи харилсаан һүүлэй жэлэй турша соо һайжарха шэнжэтэй боложо байһые бидэнэр һанаалаа ханангаар тэмдэглэнэбди. Политическэ ажал ябуулагшадай, эрдэмтэдэй, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй делегацинуудые улам олоор бэе бэедээ эльгээлсэдэг боложо байнабди. Рио-де-Жанейрэдэ эмхидхэгдэһэн Советско-худалдаа наймаанай-промышленна выставкэдэ бразилиинхидай ехээр һонирхоһондонь бидэнэр һанаалаа ханаабди. Бразилиин арадай онсо шэнжэтэй баялиг, соёл культурые үндэрөөр сэгнэдэг Советскэ Союзда Бразилиин оюун бэлигтэй артистнуудай концертнүүдые табихадань манай хүнүүд тэдэниие халуунаар амаршалһан байгаа.

Тиимэ болохолоороо, Советскэ Союзай болон Бразилиин хоорондохи дипломатическа харилсаа һэргээлгэ манай оронуудай хоорондо хани ёһоной харилсаа холбоо тогтоохо үргэн арга боломжо олгоо. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикын удхань ямар бэ гэхэдэ, али алиндаа ашатай туһатай харилсаа холбоо байгуулха тиимэ замые ниитын ондо ондоо байгуулалтадай гүрэнүүд бэдэрэн олодог байна. Бидэнэр иимээр харилсаа холбоо байгуулхые хүсэнэбди.

Асуудал. Худалдаа наймаа эрхилхэһээ гадна, манай ороной экономическа хүгжэлтые түргэдхэлгэдэ туһалха зорилгоор Бразилитай экономическа талаар эдэбхитэй холбоо барисаа байгуулха политика бэелүүлхэ арга бии гэжэ СССР тоолоно гү?

Харюу. Национальна экономикоёо хүгжөөхые, арадайнгаа байдал һайжаруулхые бусад оронуудай эрмэлзэлгые Советскэ Союз ойлгодог байна. Тиимэһээ манай орон бусад гүрэнүүдтэ экономическа, техническэ туһаламжа үзүүлдэг, экономическа хүгжэлтын талаар дүй дүршэлөө дамжуулан үгэлсэдэг. Экономикоёо хүгжөөлгэдэнь бусад оронуудта туһаламжа үзүүлхэдээ, ороной бүрин эрхые дайрахаар ямар нэгэн политическэ гү, али ондоошье эрилтэ бидэнэр табидаггүйбди, харин тэгшэ эрхэдэ, али алиндаа ашатай туһатай байлгада үндэһэлэн өөрынгөө харилсаа байгуулдаг байнабди.

Имагтал энээндэ үндэһэлэн, СССР мүнөө үедэ гадаадын олон гүрэнүүдтэ экономическа болон техническэ туһаламжа үзүүлдэг, бусад гүрэнүүдтэ тэдэнтэй нягта харилсаа холбоотойгоор 480 гаран промышленна предприятинуудые, электростанцинуудые болон бусад барилгануудые бодхоо, бодхоожошье байна. Социалис хани нэгэдэлэй оронуудта Советскэ Союзай үзүүлдэг аха дүүгэй туһаламжа тухай би эндэ хэлэлсэнэгүйб.

Харин монополис капиталһаа дулдыданги бэшэ байхын тулада национальна экономикоёо бэхижүүлэн хүгжөөхэ зорилго табяад, Бразилиин правительство 1963—65 онуудай гурбан жэлэй түсэб зохёогоо, тэрэнэй ёһоор тус үе соо национальна үйлэдбэри жэлдээ 7 процентээр нэмэхээр хараалагдана гэжэ бидэндэ мэдээжэ. Энэ түсэбөө бэелүүлгэдэ али бүхы амжалта түйлахыень Бразилиин арадта бидэнэр хүсэнэбди.

Экономическа харилсаа холбоон тухай асуудалые Бразилиин правительстватай зүбшэн хэлсэхээр, Бразилиин промышленностиие хүгжөөлгэдэ туһалха али алиндаа таатай арга олохоор Советскэ правительство бэлэн байна. Жэшээлхэдэ, СССР-һээ шухала машина болон түхеэрэлгэнүүдые үгэхэ тухай, совет мэргэжэлтэдые Бразили эльгээхэ тухай. Бразилиин мэргэжэлтэдые СССР-тэ бэлэдхэхэ, һургаха тухай үгээ ойлголсожо болохо байгаа.

Бразилида хэгдэжэ байһан юумэнһээ, жэшээлхэдэ, барилгын, архитектурын талаар хэгдэжэ байһан юумэнһээ совет хүнүүд олон туһатай туршал халан абажа шадаха байгаа гэжэ би һанаха байнаб. Манай һанахада оронуудаймнай хоорондо экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхэ бодото үндэһэ һуури бии байна.

Асуудал. Кубые Холбоото Штадуудай гансаардуулан газаашалжа байгаашье һаань, энэ орондохи социальна болон экономическа байгуулалтын шэнэ түхэл янза һайн үрэ дүн үгэжэ шадаха гэжэ та тоолоно гүт?

Харюу. Анханһаа хойшо ажалшадай революци байһан Кубын революциин илалта түйлаһанһаа хойшонхи үе соо Кубын Республика ажалшадай аша туһада тааруу ехэ һайн үрэ дүн түйлаһан байна. Энэ хадаа Кубын бүхы арадуудай аша туһада национальна баялигые болон ажалай үрые хэрэглэхэ ябадал найдамтайгаар хангадаг бүхы ниитын байгуулалтын үнэхөөрөөл арадай, социалис шэнжэ шанартай байһанай хойшолон болоно гээшэ. Үйлэдбэриин гол багажа зэбсэгүүд болон хэрэгсэлнүүдэй ажалшадай гарта ороһон ябадал шиндхэхы удха шанартай. Орон дотор газарай реформо хүсэд һайнаар бэелүүлэгдэжэ, газар тэрэниие элдүүрилэгшэдтэ хамаатай болоо. Урдань харин монополинуудай мэдэлдэ байһан томо промышленна, худалдаа наймаанай, финансова предприятинуудай гүрэнэй мэдэлдэ абтахада, Кубын арад тэдэнэй эзэдынь болоһон байна. Куба хадаа хүн зоной үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаһан Латиин Америкэдэхи түрүүшын орон болоно.

Өөрынгөө вождь Фидель Кастро түрүүтэй революционно правительствынгаа хүтэлбэрээр Кубын арад хадаа хүдөө ажахые эрхилхэдээ нэгэ янзын ургамал таридаг байһан хуушанай хүндэ хүшэр үлэгдэлые усадхаха хэрэгтэ гайхамшагта амжалтануудые түйлаа, национальна экономикые али бүхы талаһаань саашадань хүгжөөхэ, ороной ажалшадай байдал һайжаруулха, болбосоролыень дээшэлүүлхэ үндэһэ һуури табигдаа.

Америкын Холбоото Штадуудай империалис этэгээдүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалан тохёолдодог ехэ бэрхэшээлнүүдые саг үргэлжэ дабажа гараха баатай болодоггүй байгаа һаа, сүлөөтэ Кубын эдэ түйлалтанууд бүри ехэ байхань сохомтой һэн.

Мүнөө Карибскэ далай шадарай хэсүүтэй бэрхэ байдалай амгалан аргаар гуримшуулагдаад, дайнай һүжэрхэ аюулай сэхээр тохёолдохоёо болёод байхада, энэ райондохи оршон байдал хүсэдөөр гуримшуулагдаа гэжэ тооложо болохо гээшэ гү?

Энэ асуудалда хүсэд гуримшуулагдаагүй гэһэн харюу үгтэхэ байһые шаналхаар.

Холбоото Штадууд Кубада добтолон орохогүй тухай уялга бэедээ даажа абаашье һаа, Кубын Республика тушаа харша политика бэелүүлгэһээ, Кубадахи байгуулалтые усадхажа, Америкын монополистнуудай эзэрхэлгые һэргээхэ гэһэн өөһэдынгөө түсэбүүдһээ арсаагүй гэжэ ушар байдал харуулжа үгэнэ.

Кубатай худалдаа наймаа эрхилхые болюулхынь, дипломатическа, экономическа, бусад холбоо барисаагаа таһалдуулхынь тулада бусад оронуудай правительствануудта баалалта хэгдэнэ. Бусад оронуудтай Кубын худалдаа наймаа эрхилэлгые хизаарлаха зорилготой шэнэ хэмжээнүүдые США-гай правительство һаяхан абаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, США-дахи зарим хүнүүд Кубые, илангаяа Латиин Америкэдэ, политическэ талаар гансаарданги байдалтай болгохые һэдэнэ гээшэ.

Тэрэ байтагай Америкын хэтэрмэ эзэрхэг түримхэйшүүл, тэдэниие США-дашье «галзуурагшад» гэжэ нэрлэдэг. Кубада харата муухайгаар зэбсэгтэ добтолюо хэхэ гэмтэ муухай замда орохыень Холбоото Штадуудай правительствые баадхана. Ондоо һанал бодолтой хүршэтэй байжа болохогүй, Куба Холбоото Штадуудта аюул тохёолдуулна гэһэн хэбэртэйгээр тэдэнэр хэлэдэг. Тэгэд бишыхан Куба Холбоото Штадуудта аюул тохёолдуулжа шадаха гээшэ аал? Хэрбээ гүрэнүүд хоорондоо харилсаа байгуулхадаа иимэрхүү түхэлэй «гол ёһонуудые» хүтэлбэри болгодог байгаа һаань, энэнь юундэ хүргэжэ болохоб? Хүршэнэртөө дурагүйдэхэдөө тэрээндэ эсэргүүгээр армиие ябуулха, ондоо гүрэнэй правительствын һанал бодолой тааруугүй байхадань тэрээндэ дай соносхожо, зэбсэгтэ хүсэнүүдые эльгээхэ ябадалда хүргэхэ байна бшуу. Энэ хадаа зоргооро оролго, бүрин эрхэтэ гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсаха политика болоно гээшэ. ООН-ой Уставай гол ёһонуудые, бүхы бэеэ даанхай гүрэнүүдые хүндэлэлгэтэй, тэдэнэй тэгшэ эрхэтэй байха гол ёһонуудые хүндэлэлгэтэй энэ яагаад тааралдаха гээшэб.

Яахадаа Кубын арад өөрынгөө дураар бэшэ, харин Хойто-Америкын монополинуудай һанаанын ёһоор дотоодынгоо хэрэгүүдые шиидхэхэ ёһотойб? Хэрбээ бишыхан гүрэндэ ехэ гүрэн дура хүсэлөө хүсөөр баадхажа, энэ орондохи политикын гү, али социальна байгуулалтын империалис монополинуудта тааруугүй байһан дээрэһээнь тэрэниие дараха һэдэлгэ хэжэ болохо гээд тоолохо болоо һаа, мүнөөдэр Куба, үглөөдэр Латиин Америкын ондоо орон, нүгөөдэр гурбадахи орон уласхоорондын хэрэгүүдтэ зоргооро орохо, хүсэрхэхэ ябадалда дайрагдажа хохидохо болоно бшуу.

Зүгөөр Кубын арадай орон дотороо тогтооһон олониитын-политическэ байгуулалта хадаа тэрэнэй дотоодын хэрэг болоно. Куба Кубын арадта хамаатай, имагтал тэрэ—хүби заяанайнгаа эзэн—өөрынгөө гэртэ ямар гурим тогтоохые шиидхэхэ эрхэтэй байна. Куба өөрынгөө эрхэ сүлөөе хамгаалха зуураа, бүхы оронуудтай хүршэ һайн харилсаа тогтоохые хүсэнэ. Карибскэ далай шадарай байдал хүсэдөөр гуримшуулхын тулада Кубын правительствын табиһан зүб зүйтэй табан пунктнууд соо энэ хүсэлынь тон эли тодоор найруулагдаһан байха юм.

Өөрынгөө алдарта революциин түйлалтануудые Кубын баатарлиг арадай хамгаалха, шэнэ гайхамшагта амжалтануудые түйлаха, оорынь замда тохёолдоһон бүхы һаад хаалтанууд болон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха байһандань ямаршье һэжэг байхагүй. Өөрынгөө бэеэ даанхай гүрэн байгуулхадань Кубын алдарта арадта империалистнуудай ямаршье хүсэлэл оролдолго һаад ушаруулжа шадахагүй.

Зүб зүйтэй тэмсэл хэхэдээ Кубын арад гансаарданги бэшэ. Тэрэ хадаа социалис оронуудай хүсэн түгэс хани нэгэдэлэй, Латиин Америкын арадуудай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй аха дүүгэй дэмжэлгэдэ, талархалгада түшэглэнэ. Совет арад тухай хэлэхэ болоо һаа, Советскэ Союз революционно Кубын үнэн сэхэ ханинь байгаа, байхашье гэжэ үшөө дахин мэдүүлжэ шадаха байнаб. Манай туһаламжа болон дэмжэлгые ходоодоо хүлеэжэ шадахат гэжэ Кубын арадые бидэнэр найдуулһан байнабди. Бидэнэр Кубадахи манай ханинарые орхижорхихогүйбди.

Асуудал. Танай һанамжын ёһоор, уласхоорондын мүнөөнэй эгээн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Латиин Америкын оронууд, тусхайлбал, Бразили ямар нүлөө үзүүлжэ шадаха байнаб?

Харюу. ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй табанай нэгэ хуби болодог Латиин Америкын оронууд уласхоорондын харилсаануудай талаар горитойхон хүсэн болоно. Мүнөө үеын уласхоорондын шухала асуудалнуудые бүтээхэ тээшэнь шиидхэлгэдэ эдэ оронууд бодото нүлөө үзүүлхэ ехэ арга боломжотой. Латиин Америкын зарим гүрэнүүдэй, тусхайлбал, Бразилиин, энэ талаар эдэбхитэй ябуулга хэдэг байһые бидэнэр һанаалаа ханангаар тэмдэглэнэбди. Куба тухай би мүнөө хэлэнэгүйб, эб найрамдал хамгаалхын, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын тулада тэрэнэй хэдэг тэмсэл хэдэн олон миллион хүнүүдэй зүгһөө халуунаар һайшаагдадаг байна.

Уласхоорондын харилсаа гуримшуулхын түлөө тэмсэлдэ Бразилиин президент г-н Гулартын, Бразилиин правительствын гаргадаг хүсэлэл оролдолгые имагтал һайшаажа болохо байна. Арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ шиидхэхын түлөө, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө, ядерна зэбсэг туршалгые хорихын түлөө Бразилида хэгдэдэг эдэбхитэй ябуулганууд уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулааруулгада горитойхон туһа нэмэри болоно. Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэдэг комитедэй хүдэлмэридэ Бразилиин таатай һайн үүргэ дүүргэдэгынь мэдээжэ. Бүхы түхэлэй ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай үгээ ойлголсолгодо туһалха зорилгоор Бразилиин, Мексикын, бусад бэеэ абанги оронуудай оруулһан дурадхалые Советскэ Союз дэмжээ гэжэ та мэдэхэ байнат.

Эб найрамдал хангаха, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха, сэрэгэй зорилгоор ядерна туршалга хэлгые хорихо гэһэн уряатайгаар бүхы оронуудай парламентнуудта Мексикын национальна конгресс һаяхан хандаһан байгаа. Энэ хадаа угаа яаралтайгаар буу зэбсэг түхеэрэлгэ хүн түрэлтэндэ тон ехэ аюултай гэжэ Латиин Америкэдэ бүри олоороо ойлгодог боложо байһыень гэршэлжэ үгэнэ. Мексикын национальна конгрессэй хандалга хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулааруулха хэрэгтэ шадаха зэргээрээ туһалха гэһэн һайн һайхан эрмэлзэлгэ болоно.

Мүнөө үеын шухалын шухала асуудал бологшо буу зэбсэг хуряалгада бодолтойгоор хандан Латиин Америкын оронуудай хэһэн иимэ алхамуудые бидэнэр үндэрөөр сэгнэнэбди.

Уласхоорондын шанга хиналта тогтоон, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тодорхой программые Советскэ Союз дурадхаһан байна. Энэ программын үндэһөөр, олон гүрэнүүдэй хүсэлые хараадаа абан, буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай договорой проектые бидэнэр зохёожо, Женевэдэхи 18 гүрэнэй комитедэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табиһан байгаабди. Энэ договорой дүримүүдые бэелүүлгэ термоядерна усадхалтын аюулһаа хүн түрэлтэниие абарха, хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа дайн байлдаае эсэслэн зайсуулха байгаа.

Буу зэбсэг хуряагдаад байгаа һаа, арадуудай хойшолуулашагүй шухала хэрэглэмжэнүүдые хангалгада угаа ехэ мүнгэ зоори—120 миллиард доллар жэл бүхэндэ хэрэглэжэ болохо байна. Эды шэнээн мүнгэ зоори мүнөө сэрэгэй хэрэгсэлдэ гаргашалагдана. Хэрбээ энэ мүнгэ зоориин багаханиие хубиие хүгжэлтэ багатай оронуудта туһаламжа болгоо үгэбэл, бүри мүнөө үеын хүнүүдэй мэндэ байхада эдэ оронууд экономическа гэзгэлээ дабажа, Англи гү, али Франци мэтын хүгжэнги оронуудай промышленна үйлэдбэриин мүнөөнэй хэмжээндэ ойртожо ерэхэ байна.

Харин империалистнууд, милитаристнууд буу зэбсэг өөһэдынгөө дураар хуряаха гэжэ хүлеэхэ аргагүй. Буу зэбсэг хуряаха хэрэг таһалдуулхын тулада баруун оронуудай эзэрхэг түримхэй этэгээдүүд бүхы юумэ хэдэг байгаа, хэхэшье. Буу зэбсэг хуряалгахын, гүрэнүүдэй хоорондо бата бэхи эб найрамдал хангахын тулада олониитэ арад зон эдэбхитэй ябуулга хэхэ ёһотой. Имагтал арадууд өөһэдынгөө эрид шууд ябуулгануудаар дэлхэйн дайнай замые хаажа, буу зэбсэг хуряалгажа шадаха.

Асуудал. Европын «юрэнхы дэлгүүр», мүн түүхэй эд заншалта ёһоор газаашань худалдадаг бусад түбинүүдэй оронуудай экономикодо энэ дэлгүүрэй ямараар нүлөөлхэ тухай танай һанамжа ямар бэ?

Харюу. Империалис гүрэнүүдэй хоорондоо угаа шангаар үрдилдэһэнэй эсэстэ Европын «юрэнхы дэлгүүр» бии болоо. Тэрэнэй ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэн социалис лагериин оронуудта, тэрэшэлэн Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудта эсэргүү экономическа, политическэ тэмсэл хэхэ ябадал болоно.

Европын «юрэнхы дэлгүүрэй» уласхоорондын экономическа харилсаа холбоондо ямар нүлөө үзүүлхэ байһан тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ экономическа һайн харилсаа байгуулха хэрэгтэ хоротой байха, хохидол үзүүлхэ гэжэ хэлэхэдэ болоно.

Илгаа гаргангүйгөөр, зорюута һаад бэрхэшээл тохёолдуулангүйгөөр, тэгшэ эрхэдэ, али алиндаа ашатай туһатай байха ябадалда үндэһэлэн уласхоорондын худалдаа наймаанай, экономическа харилсаа холбооной хүгжэхын тулада Советскэ Союз шууд сэхэ тэмсэл хэдэг. Иимэ экономическа харилсаан социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политикын үндэһэ һуури боложо үгэнэ. «Европын экономическа нэгэдэл» тад ондоо шэглэлтэй политика бэелүүлдэг. Эгээл имэһээ Европын «юрэнхы дэлгүүрые» бидэнэр буруушаадаг байнабди.

Европын промышленна талаар ехээр хүгжэнги гүрэнүүдтэ—«юрэнхы дэлгүүрэй» гэшүүдтэ түүхэй эд абадаг газар, өөһэдынгөө промышленна продукци худалдаха дэлгүүр хэрэгтэй. Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудай имагтал түүхэй эд абажа, худалдадаг, тиигээд ондоо гүрэнүүдһээ промышленна продукци худалдажа абадаг байһан ябадалай олон удаан жэлдэ хэбээрээ үлэхые тэдэнэр эрмэлзэн хүсэдэг. Энэ хадаа үнэндөө шэнэ түхэлэй колониализм болоно гээшэ. Иимэ оршон байдалда колонизатор-оронууд баяжаха, түүхэй эд худалдадаг оронуудынь үгытэй түлюур зандаа үлэхэ байна бшуу. Экономистнуудай тон багаар тооложо үзэһэнэй ёһоор промышленна эд бараанай болон түүхэй эдэй сэнгүүдэй алгасалдаанһаа боложо, Латиин Америкын оронууд жэл бүри 1,5 миллиард шахуу доллароор хохидодог байха юм.

Латиин Америкын оронуудта энээниие өөһэдөө һайнаар ойлгоно гээшэ ха. Бразилиин делегат үнгэрэгшэ жэлэй сентябрьда ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «сэнгүүдэй ондо ондоо байлгын ехэ муу хойшолонтой байһан тухай тогтоод, һүүлэй 10 жэлэй турша соо манай түбидэ үгтэһэн харин туһаламжа дэлхэйн дэлгүүр дээрэ манай продукциин сэнгэй уналгаһаа уламжалан бидэндэ тохёолдоһон гарзаһаа нилээд бага байһан баримтые харахадаа» Латиин Америкын оронууд ехээр түбэршөөнэ гэжэ тэмдэглээ һэн.

Энэ тааруугүй ябадал усадхахын түлөө тэмсэл хэхэ шухала гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Уласхоорондын худалдаа наймаанда һаад ушаруулдаг ами амяараа бүлэглэлнүүдые Советскэ Союз буруушаана. Эгээл имэһээ худалдаа наймаанай талаар уласхоорондын конференци зарлаха үүсхэл Советскэ правительство гаргаһан байха юм. Энэ асуудалаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сесси зохихо шиидхэбэри абаа, иимэ конференци зарлаха бэлэдхэл мүнөө хэгдэжэ байна гэжэ мэдээжэ. Энэ конференци хадаа ямаршье илгаа гаргангүйгөөр, бүхы оронуудай аша туһада тааралдахаар худалдаа наймаанай ёһо гурим тогтоохоор уласхоорондын хурал боложо шадаха байна.

Бразилиин экономическа дэбжэлтын түлөө, тэрэнэй бэеэ даанхай байдал саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдээ амжалта түйлахыень, золтойгоор ажаһуухыень Бразилиин арадта үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байһанаа танай газетээр совет арадай зүгһөө түгэсхэлдөө би дамжуулнаб.

КРАСНОДАРАЙ ХИЗААР. Кубанска тракторнууд болон хүдөө ажахын маши... научно-шэнжэлэлгын институдай свёкло ургуулдаг солото хүн, Соцналис Ажалай Г... звено свёкло таржа ургуулан абаха хүдэлмэрые үргэлжэдэнь оньһожоруулха хэрэ... газар элдүүрилдэг районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалха гэжэ ш... нын ученик, тэрэнэй звеногой механизатор К. Лукьянов шэнэ газар элдүүри... хо юм. Тэрэ хүдэлмэриин баялиг дүй дүршэлтэй болонхой. К. Лукьянов нёдон... дэ ошоод ерэһэн байгаа. Тэрэ республикын совхозуудай нэгэндэ свёкло тариж... байхадаа, 113 гектар талмайн гектар бүриһөө дунда зэргээр 467 центнер свёкло... байна. Мүнөө жэлдэ Киргизидэ свёкло таржа ургуулха хэдэн арбаад оньһожо... да байгуулагданхай. Мүнөө шэнэ газар элдүүрилдэг районуудай ээлжээн тудаж... новые шэнэ газар элдүүрилдэг районууд руу ошоходонь нүхэдынь тэрэниие халу... хүдэлмэридөө амжалта түйлахыень хүсөө. Зураг дээрэ: В. Светличный (тэг дунда... гой механизаторнууд К. Лукьяновта (зүүн гарһаа хоёрдохи) амжалтатайгаар хүдэлх...
ТАСС...

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Сов...

партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ

Тимлюгэй цементно-шиферэй ... шиферэй буруугаар бүридхэлдэ абтад...

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй ээлжээтэ заседани боложо, Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой хүтэлбэрилэгшэдэй шифер гаргалгаар буруу мэдээ дээшэнь хүргэжэ байһан тухай асуудал хэлсэгдээ.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй, республикын статистическэ управлениин, Прибайкалиин промышленно-үйлэдбэриин зоиын партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй зүгһөө шалгаад үзэхэдэ, тус заводой хүтэлбэрилэгшэд бэлэн болоһон шиферые бүридхэлдэ абаха гурим баримталдаггүй, тэрэниие буруугаар харуулха ябадал гаргадаг байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Жэшээнь, 1962 оной—апрелиин 2-3-най үдэр шаягагдаһан продуктые март һарын 31-дэ шалгагдаа гэжэ акт табигдаһан байна. Иигэжэ шэнэ һарын эхеэр лабораторидо шалгагдаһаниие урда һарадань оруулһан 15 акт олдоо. Мүн 1962 оной декабриин 28—30-да шалгагдаһан шиферые 1963 оной январиин 1-2-то туршагдаһан хэбэртэйгээр харуулаа.

Тиин продукци гаргалгаар һарын тоосоо согсолхо гурим хазагайруулжа, 1962 оной 2 кварталай түсэбэй дүүргэлтэдэ 177,9 мянган шиферэй условно хабтагай, 3-дахи кварталда —391,5 мянган хабтагай үлүү оруулһан байба. Жэлэй һүүлдэ 1963 оной январь һарын түсэбэй дүүргэлтэдэ оруулхаар 1406 мянган хабтагай шифер мэдээсэлдэ оруулангүй нюуһан байгаа.

Бодото дээрээ нёдондоной хоёрдохи, гурбадахи кварталнуудай түсэб шифер гаргалгаар 99,6, 99,1 процент болоһон байна. Харин дээшэнь мэдээсэхэдээ, 100,1, 100,2 процент дүүргэгдээ гэжэ харуулаа. Энээнэй эсэстэ заводой хүдэлмэрилэгшэд 2-дохи кварталда 9781 түхэриг, 3-дахи кварталда 2651 мянган түхэриг мүнгэн шан абаһан байна.

Бэлэн болоһ... гаар харуулаг... үргэлжэлһээр... һарын 31-дэ... мянган хабтага... түсэбэй дүүрг... байшоо.

Эдэ бүгэдэ... гэхэдэ, заводой... ректор нүхэр... экономист нүх... бухгалтер нүх... тоо бүридхэлд... хандаһан, тэрэ... даһые хинан ш... мэл хадаһь, п... налтын комит... тийна талаар... буруугаар шан... хэр Алемовски... 80 мүнгэ, Ма... 90 мүнгэ, М... 60 мүнгэ... оруулха гэһэн... саашадаа үйлэ... циин тоо бүр... эрилтэ табигда...

Барилгын монтажна хүдэлмэр... шанартайгаар бүтээгдэһэн т...

Барилгын 5-дахи управлениин 154-дэхи трестдэ түрүүндээ ахалагша прораб байһан Колтун, мяханай комбинадай главна инженерээр хүдэлһэн Косоротов, барилгын 5-дахи управлениин главна инженер Перов, техническэ хиналта табиха уялгатай нүхэр Еремин, Тюрнер гэгшэдэй албан хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэһээ мяха-һүнэй техникумэй хамтын байра барилгада техническэ эрилтэнүүд бүдүүлигээр хазагайруулагдажа, проектһээ хадуурһан гэжэ шалгалта элирүүлээ. Эдэ харюусалгата хүнүүдэй хойрог ябадалые һаяхан партийно-гүрэнэй хиналтын областной комитедэй заседани дээрэ хаража үзөө.

Шулуун байшан бодхооходоо олон голодоһо эндэ гаргаһан, олон юумыень муугаар бүтээһэн гэжэ элирбэ. Жэшээнь, газар хүдэлхэдэ аюулгүй байлгаха шухала забһар ханадань үлөөгдөөгүй, пеэшэнэй хоолойнууд, утаанай хүдагуудынь хуурайгаар шахажа хэһэн хирпиисээр бүтээһэн, мүн хирпиисэ ханань эгсэ һайнаар хэгдээгүй байшоо.

Нюдэнһөө далда хэгдэдэг хүдэлмэриие тушаажа абаһан тухай нүхэд Еремин, Тюрнер, Перов болон Колтун гэгшэд худал акт табяа. Юуб гэхэдэ, энэ актнь бодото байдалтай таарахагүй, хожомой үдэрөөр бэшэгдэһэн болоно. Мүн сула түмэр бетон зүйлнүүдэй шанар харуулһан акт орой байхагүй. Энэ байшан барилгада элирүүлэгдэһэн голодоһые заһахын тула 10100 түхэриг мүнгэн зөөри хэрэгтэй гэжэ тодорхойлогдоо.

Мяха-һүнэй техникумэй хамтын байра барилгада техническэ эрилтэнүүдые бүдүүлигээр хазагайруулжа, гүрэндэ хохидол ушаруулһанайнь түлөө ахалагша прораб байһан нүхэр Колтун гэгшэ... хулһэнэй хэ... — 1 һарын, н... гэгшэдтэ 1-1 һ... яла тохохо гэ... эй обкомой, р... нүүдэй Соведэ... налтын комите... най комбинад... урдань хүдэл... гэгшэдэ мүнгэ... лые тэрэнэй... зүбшэн хэлсэх...

Энэ техникум... рилгада коми... лодоһо, дута... туршада усад... трестын хүтэ... даа.

Толилогдоогүй бэшэгүүд...

Республика доторнай һүүлэй жэлнүүдтэ тогтоогдоһон интернат һургуулинуудта тусхай анхарал багаар хандуулагдана гэжэ манда хэдэн газарһаа мэдээсэл ороһон байгаа. Тэрээнд... дээ, Буряад... гээрэлэй м... нүхэр И. С... мнай иигэж...

Байгша... квартала... жэнгын 320... һууритай... байшан, Ул... дахи интер... ригдажа д... рагшадай х... Мухар-Шэб... тай тосхон... Комсомоль... рамхаанда... гогдохонь.

Хяагтын... Үдын 2-дохи... салай маст...

Интернат... мүүжүүлэг... лай, эдеэ х... додоо хин... бигдана. Ү... хы интер... директорн... һагые ла... мэргэжэлые... тула Моск... баровск бо... та ошожо,... һан байна.

Долоон социалис гүрэнэй: Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, ЧССР-эй нэгэдэмэл энерго системын түбэй диспетчерскэ управлени Чехословакиин Социалис Республикын ниислэл Прагада жэлэй эхеэр хүдэлжэ ороһон байна. Энэ системые хүтэлбэрилхын тулада орон бүхэн өөрынгөө мэргэжэлтэд болон түлөөлэгшэдые томилһон байха юм. Зураг дээрэ: Любош Розгон, Иозеф Четверачек, Мирослав Цейпек гэгшэд түбэй диспетчерскэ пунктда түхеэрэлгэнүүдые шалгажа байна.

ЧТК-гай—ТАСС-ай фото.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной апрелиин 2.

...отив, вагонуудые ...наар хэрэглэхэ

...байгуулгын ...ар зоригжо- ...долоон жэ- ...алтатайгаар ... Зүүн-Сиби- ...Улаан-Үдын ...жахын эл- ... 1962 оной ..., вагонуудай ...103,8 процент ...бөөр хараа- ...оо вагон бү- ...үлүү ашаан ...өө болоhон ... отделени- ...ын байна.

...жэлэй турша- ...есые түргэд- ...аар дүүргэг- ...итой сасуул- ... эрьесэ хахад ...добо. Энэ хай- ...агдааб гэхэдэ, ...эзднууд удаан ...данагүй, локо- ...нууд hайнаар ...оhон байна. ... ашаа тээхэ ...р хороогдобо. ... даабариhаа ...3000 вагондо ...рга олгогдоhон

...станцинуудта ...удта нэмэлтэ ...тагалжа, ехэ ...hээ экономиче- ...айн үрэ дүн ...игэжэ нёдондо ... поезд бүхэндэ ... ехэ ашаан шэ- ...-Үдэ станциин- ...а нэмэлтэ ва- ...агалха гэжэ ...нхой. Энэ та- ...ово деспетчер ...г ажал hай- ... Школин по- ...ида ерэхэhээ ...эй хэмжүүр, ...рэжэ ябаhые ... поездо хэ- ...шаатай вагон ... болохые эр- ...ойлдог. Ашаа ...р түсэблэhэнэй ашаар ашаанай поезднууд графигай ёhоор ябуулагдана. Улаан-Үдын станциин маневрово диспетчернүүд нүхэр Школинай жэшээгээр ажаллажа эхилээ.

Поезднуудта нэмэлтэ вагон шагтагалаад, ашаа шэрэлгые дээшэлүүлхын тула энэ асуудалые машинистнуудтай зүбшэхэ хэрэгтэй. Харин станциимнай бүхы машинистнууд ехэ ашаатай поезднуудые шэрэдэг болонхой. Урдань иимэ олон вагонуудтай поездые ганса эрхим мэргэжэлтэй машинистнууд жолоододог байгаа. Станциимнай машинистнуудай бэлэдхэл, мэргэжэл hүүлэй үедэ яhала дээшэлүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Поезднуудта нэмэлтэ вагонуудые шагтагалhанай ашаар үсөөн локомотивууд хэрэглэгдэнэ гээшэ. Хэрбээ эдэ поезднууд 1961 онойхи шэнги 42,1 тонноор бага ашаатайгаар мүнөөшье ябуулагдадаг байгаа hаа, үшөө 726 локомотив хэрэгтэй болохо hэн гэхэ гү, али хоёр миллион шахуу гүрэнэй мүнгэн үлүү ехээр гаргашалагдаха байгаа.

Түмэр замай отделениин хүдэлмэрилэгшэд ашаанай поезднуудай ябасые 1961 онойхитой сасуулбал, нэгэ час соо 2,1 километрээр түргэдхэжэ шадаа. Мүн ондоо станцинуудhаа ерэhэн вагонуудые зогсоолго 4 процентээр бага болгогдоо, локомотивуудай сүүдхэ соо дунда зэргээр ябуулха чормо 104 процент дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха даабари hайнаар дүүргэгдэжэ байна. Эдэ бүгэдын ашаар отделени үнгэрэгшэ жэлэй турша нэгэ миллион 30 мянган түхэригэй олзо оруулжа шадаа.

Улаан-Үдын отделени бүри ехэ үрэ дүн гүйлаха байгаа гэжэ тэмдэглэхээр. Ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, локомотив, вагонуудые ашагтайгаар хэрэглэхын хажуугаар отделениин ажалай горитой дутагдалнууд хүсэд усадхагдаагүй байhаар. Кондукторнууд болон паровозно бригадануудай сагhаа үлүүгээр ажаллаhанайнь түлөө 506,4 мянган түхэриг түлэгдөө. Отделениин хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй шалгалта, хиналта hулаар эмхидхэhэн, дежурна болон диспетчернүүдэй ажалаа муугаар түсэблэhэн дээрэhээ бригадануудай миин байха ушар яhала олон үзэгдөө. Паровозно бригаданууд жолоодохо поезднуудайнгаа станцида ерэхые 2—3 часаар хүлеэжэ байдаг.

Отделениин хүдэлмэришэд энэ дутагдалые усадхаха зорилгоор 4-дэхи квартал соо хэдэн хэмжээ ябуулга бэелүүлээ. Ажалай түсэб зүбөөр зохёохын хойноhоо хиналта эмхидхэгдээ, хүдэлмэриин сагзүбөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар ажалгүй миин байhанай түлөө түлэгдэхэ гаргаша 60000 түхэригөөр бага болгогдобо.

Түмэр замай харгы дээрэ хэгдэхэ заhабарилгын болон бусад ажалай үедэ поезднуудые удаан саг соо байлгахагүйн тула хэмжээн абтажа байна. Поезднуудые жолоодохо бригадануудай миин байха ушар яhала ехээр усадхагдаа.

Отделениин инженернүүд, технигүүд вагонуудта ашаа тээхэ, ашаа буулгаха сагые хороожо, поезднуудай ябасые түргэдхэхэ хэмжээ хараалжа байнхай. Энэ хэмжээ бодото дээрэнь бэелүүлбэл, гүрэнэй ехэ мүнгэн зөөри арьбалагдаха юм.

Отделениин хүдэлмэришэд 1963 ондо локомотив, вагонуудые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ, ехэ олзо оруулха, ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха гэжэ оролдолго гарган ажаллажа байна.

М. Соломенный,
түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальнигай орлогшо.

Түрүү фермэдэ зорюулагдаhан выставкэ

Алдарта гахайшан Яков Иванович Лазаревай толгойлдог Погранична совхозой гахайн фермэ Хяагтынгаа үйлэдбэриин управлени дотор суута гаранхай. Дурсагдаhан фермын туйлалтануудые харуулhан фото зурагууд, текст бэшэгүүд, диаграмма выставкэдэ табигдаhан байна. Фермэдэ гахайнуудые цеховой аргаар харууhалга эмхидхэгдэhэн байха юм. Тэндэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй туйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Шэнэ гараhан түлнүүдынь хайрсаг соо байлгагдан, электрын кварцова гэрэлдэ дулаасуулан түлжүүлэгдэнэ. Тэдэ залуу малда эдюулхэ ногоо гидропонно аргаар ургуулдаг болоо. Иимэ шэнэ арга хэрэглэhэнэй ашаар шахан таргалуулагдажа байhан гахайнууд сүүдхэ бүхэндэ дунда зэргээр 520 граммаар, түлжүүлэгдэжэ байhан гахайнууд 703 граммаар нэмэнэ.

Р. Тугутов.

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз (Зэдэ) байгша оной түрүүшын кварталда 16000 эхэ хонинhоо 12.000 хурьга абаа.

Тус колхозой Цырен-Доржи Цыбикович Идамжаповай отара 596 эхэ хонинhоо 524 хурьга абанхай. Тэрэ Гарма Ханда нүхэртэеэ зургаан жэл хониндо хүдэлхэ зуураа жэлhээ жэл бүри 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абадаг. Нүхэр Идамжапов үшөө 72 хурьга абахаар хүлеэжэ байна. Зураг дээрэ: Ц-Д. Идамжапов Гарма-Ханда нүхэртэеэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Магтан юрөөхөөр хонишон

Урдуурза ёдойхошье модогүй Харгааhатын Үндэр гэжэ халзан малаан хадын эрээлээд, соохорложо эхилhэн үбэр талаар hүрэг хонид өөдөө аhан бэлшэжэ ябана. Мүн энэ хадын боорило нэмэрилдүүлэн түхеэрhэн гэр байра, хорёо хото харагдана.

Эндэ Үльдэргын «Коммунизм» колхозой үнинэй, дүй дүршэл ехэтэй хонишон Дагзама Сампиловагай даадаг эхэ хонидой отара байдаг юм. Нүхэр Сампилова колхозойнгоо хонин ажал дээрэ хорёод жэлдэ хүдэлхэ зуураа, үнэн сэхэ ажалай ульгэр жэшээ харуулан, олондо магтаалтай, хүндэтэй болонхой. Энэ үе соо колхозойнгоо гол баялиг—хонин hүрэгые улам олошоруулжа, ашаг олзо ехэтэй hалбари болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулhан байха. Дагзама хонишон колхоз соогоо эгээн түрүүлэн хонидоо искусственна аргаар урэжүүлдэг болоод, хурьга олоор түлжүүлэн, эрхим жэшээ харуулаа юм. Нёдондо отарынгаа эхэ хонин бүриhөө хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ.

Үнгэрэгшэ зун, намартаа өөhэдын хүсөөр хони, хурьгадтаа хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл сабшажа бэлэдхээд, энэ үбэлдөө хашалгүй гараа. Мүнөө түрэhэн, мүн хээлитэйшье хонидынь хүсэ шадалаа ехээр табяагүй.

— Отарынгаа бүхы 465 эхэ хонидhоо 425 хурьга абаад, нэгэшье толгойень хоролтодо оруулаагүй, мал болгожо байнабди. Иигээд апрель гаратар үшөө дүшөөд хонин түрэхэ ёhотой. Тиигээ hаань, зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга лаб абаха зон аабзабди даа, —гэжэ Дагзама Сампилова хөөрэнэ.

Энэ хонишон hанаhан, зориhондоо хүрэжэ, ажалай амжалта туйлаад, үшөөл олон жэлдэ hайн hайханаар хүдэлжэ, зон нүхэдтөө магтуулжа ябаг лэ гэжэ юрөөе.

Д. Н. Чимитов,
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин үйлэдбэриин управлени.

ХОНИД ТАРГАН

Цыбик Дашеевна Галсанова Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонин ажалда долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ саг соо нүхэр Галсанова баян дүй дүршэлтэй болоод, үнэн сэхэ, шударгы hайхан ажал хэрэгээрээ арад зоной дунда алдаршаа.

Жэлhээ жэлдэ эрхим ажалаараа Аха нютагтаа шалгарна. Энэ жэлдэ 278 толгой нёдондоной хурьга даажа абаад, Хүнды-Жалга гэжэ газарта харууhалан үбэлжүүлжэ байна. Цыбик Дашеевна хонидоо зоотехническэ заабаринуудай ёhоор харууhална, эдеэлүүлнэ. Тэдэнь эдинсэтэй, үдхэн хагдатай бэлшээридэ абаашагдажа харууhалагдадаг.

Нүхэр Галсанова хонидоо хуурай, дэбисхэр hайнтай байрада байлгана. Тэдэндээ набшаhата тэжээл, модоной шэлбүүhэ эдюулжэ, яhанай гурил, загаhанай тоhо, сагаан дабhа үгэдэг.

— Даажа байhан хонидоо гарза хороолтогүйгөөр харууhалжа, энэ хабарые үнгэргэхэб,—гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

П. Жужаев.

Үдэсэтэй мал

«Ямааднай яашооб?» гэhэн гаршагтайгаар «Буряад Үнэн» газетын 1963 оной февралиин 19-нэй номерто толилогдоhон, хүдөө бэшэгшэ Г. Тугутовай бэшэгые Захааминай малшад ехээр hонирхожо уншаба. Энэ бэшэг соо ямаа үсхэбэрилхэ тухай асуудал саг соогоо табигдаа гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

Хэдэн жэлэй саада тээ Захааминай колхозуудта ямаан hүрэг олон байhаниинь хэндэшье мэдээжэ ааб даа. Харин мүнөө эндэ ямаан hүрэгтэй колхоз, совхозууд үгы шахуу болошоо. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нэгэшье ямаан байхагүй. Иимэ таарамжагүй байдалые заhаха саг ерээ ха гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, ямаан ехэ үдэсэтэй мал, хямда сэнтэй мяха, hайн хөөбэр үгэдэг гээшэ. Мүн үбhэ тэжээл багаар хэрэглэдэг, хада уулаар hаадгүй бэлшэдэг.

Тиимэhээ хада уулаар бэлшээритэй Захааминай колхоз, совхозуудта ямаадые олошоруулаа hаа таарамжатай гэжэ hанагдана.

А. Банзараксаев,
хүдөө бэшэгшэдэй постын гэшүүн.

Мяха худалдаха түсэбөө дүүргээ

Хориин үйлэдбэриин управлениин Яруунын совхоз гүрэндэ мяха худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Түсэбэй ёhоор 1030 центнер мяха худалдаха байhан аад, 1274 центнер тушаагаа.

Совхозой эрхим малшад В. Цыбиков, Д. Батомункуева, С. Бодиев, Л. Ширабон гэгшэд тарган, эрхим тарган мал гүрэндэ тушааhан байна. Малайнь тус бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 300 килограмм болоо.

Б. Цыренов.

Управлени дотороо эрхимлээ

БАРГАЖАН. (Телефоноор абтаба). **Адууhа малайнгаа ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлжэ, мяха, hү, үндэгэ гүрэндэ элбэг ехээр худалдажа, түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула эндэхи үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд эршэмтэйгээр тэмсэн, зарим тэды амжалта туйлаа.**

Управлениин ажахынууд жэлэй эхинhээ хойшо 208 мянган үндэгэ бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа гэхэ гү, али нэгэдэхи кварталай түсэбhөө гадуур 30 гара мянган үндэгэ худалдаhан байна. Илангаяа Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Баргажанай, Хурамхаанай совхозуудай шубуушад эрхим hайнаар хүдэлөө. Эдэ ажахынууд гүрэндэ үндэгэ худалдаха кварталайнгаа түсэб 175—180 процент дүүргэжэ шадаба.

Зарим шубуушад бүришье hайн үрэ дүн туйлаа. Баргажанай совхозой суута шубуушан М. Зверькова нёдондо тахяа бүриhөө 100 гаран үндэгэ абаhан аад, мүнөө тэрэ амжалтаяа улам арьбадхан, баhал олон үндэгэ абажа тушаана.

Байгша ондо Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид баясамаар амжалта туйлажа, управлениингээ ажахынуудай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанхай. Артелиин малшад жэлэй эхинhээ хойшо эрхим hайнаар хүдэлжэ, кварталай түсэбэй ёhоор 810 центнер мяха худалдаха аад, мүнөө хамта 983 центнер гол түлэб үхэрэй тарган мяха тушаагаа. Мүн энэ колхоз hү худалдаха кварталай түсэбые дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

В. Седунов,
«Баргузинская правда» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

...ухала хэрэгтэ анхарал хэрэгтэй

...булад, шэрэм ...эд ехээр дээ- ...радай ажахые ...н жэлэй түсэб ...данхай. Мүнөө ...гдадаг элдэб ...нануудай гол ...еталлаар хэг- ...эрэм хайлуул- ...ой, металличе- ... үйлэдбэрил- ...э арадай ажа- ...hалбаринуудай ...дана.

... үйлэдбэрилгэ- ...аhа суглуулха ... шанартай. Гэ- ...еспублика до- ... ёhотой анха- ...анагүй гэхээр. ...hэн хоёр hа- ...60 тонно түмэ- ...түү тушаагда- ...рим предприя- ...лбэрилэгшэдэй ...й хаядаhа суг- ...ха хэрэгтэ ёhо ...даг дээрэhээ ... ехэ хэмжээ- ... хэрэглэтдэнгүй

... усадхажа, ту- ...суглуулгые эм- ... үнгэргэхэ. Ме- ...промышленнос- ...овскэ пеэшэн- ...а хэрэгсэлээр ...оор Буряадай ...стрнүүдэй Со- ...блпрофсоведэй, ...омой тогтоо- ...ра соносхогдоо. ...а суглуулгын ... 5500 тонно хара, 150 тонно үнгэтэ металлай хаядаhан тушаагдахаар хараалагдана.

Мартын 15-нhаа соносхогдоhон энэ hара соо ехэ ажал хэгдэхэ ёhотой. Республикын олон предприятинуудай коллективүүд, металлай хаядаhа суглуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Соносхогдоhон hарын 10 хоногой туршада 1539 тонно хара, 40 тонно үлүүтэй үнгэтэ металлай хаядаhан суглуулагдаа. Зарим районууд түмэр түдэгэ суглуулха март hарын даабари дүүргэнхэй.

Машина, прокат бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ энэ шухала зүйл суглуулан тушаалгын субботник мартын 23-да үнгэргэгдөө. Ганса нэгэ удэрэй туршада республикын предприяти, hургуулинууд 284 тонно хара, 6,5 тонно үнгэтэ металлай хаядаhа суглуулжа, «Росглаввтормедэй» пунктнуудта тушааhан байна. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой (Загарай) коллектив 26,5 тонно, Шулуутайн леспромхозойхид 3,5 тонно, «Дружба» колхоз—3,5 тонно, Үлзытын hургуули (Хяагта)—5,7 Зэдын комбинат 21 тонно металлай хаядаhа субботнигой үедэ тушаагаа. Мүн Улаан-Үдэ городойхид хаядаhа суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Шэлэй, модоной заводуудай, ТЭЦ-эй барилгын управлени, ЛВРЗ, «Электромашина» заводой коллективүүд ехэ хаядаhа суглуулжа тушаагаа. hургуулиин үхибүүд энэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ туhа хүргэнэ. Тэдэнэр нэгэ үдэр 60 тонно металлай хаядаhа суглуулжа тушаагаа.

Гэхэтэй хамта промышленна зарим предприятинууд, ажахын болон барилгын организацинууд металлай хаядаhа суглуулха хэрэгые тооногүй. Жэшээлхэдэ, мяханай комбинат, Галуута-Нуурай рудоуправлени, Буряадай автотрестын предприятинууд, Горхоной, Итанцын леспромхозууд нэгэшье килограмм хаядаhа тушаагаагүй байhаар.

Мүн райпотребсоюзууд, металлай хаядаhа ажалшадhаа худалдажа абаха хэрэг эмхидхэнэгүй. Хуушаржа муудаhан, хэрэглэлhээ үни гарашаhан түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүд саг соогоо тушаагданагүй, миин хаягдашана.

Металлай хаядаhа суглуулан тушааха хэрэгые гуримшуулха хэрэгтэй гэжэ hанагдана. Фабрика, заводуудта хаядаhа суглуулан тушааха хэрэгэй түлөө харюусаха тусхай хүкүүдые томилхо хэрэгтэй.

Предприятиин хашаа соо жэбэржэ, муудажа хэбтэhэн элдэб хуушан, муудаhан түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые «Росглаввтормедэй» пунктнуудта энэ hарын туршада тушааха зорилго табигдана.

Б. Берлович,
«Розглаввтормедэй» бэлэдхэлэй таhагай инженер.

...най ниислэл хото—Улаан-Үдэ жэл ерэхэ бүри гоё hайхан боложо байна. ...дэнь хуушан модон гэрнүүд абтажа, орондонь олон дабхар шулуун гэрнүүд бод- ... дээрэ: Гагаринай нэрэмжэтэ үйлсэдэ байрын гэрнүүдэй барилга харуулагдана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ЗУРАГЛАЛ

Полиин эзэн

Газетэдэ корреспондентээр хүдэлхэ гээшэ хүндэшье, hониншье ажал даа. Хэдэн олон газарнуудаар ябажа, харгы замай тооhо яhала хубсаhандаа шэнгээхэш. Теэд энээнэйшни аша үрэ хэзээшье хүсэлдэхэ. Юуб гэхэдэ, арюун hайхан сэдьхэлтэй малшад, таряашадтай уулзажа, тэдэнэй хэдэг хэрэгтэй танилсахадаа урмашан баярлахаш.

Һаяхан би редакциингаа даалгабаряар Охин-Булагай совхозоор хэдэн үдэр ябаад ерээб. Замайм дэбтэр соо яhала олон, элдэб hонин тэмдэгүүд бии. Тэрэнэй нэгэн тухай уншагшадта хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Урдаhаань харахада, урин дулаан шарайтай, хөөрэлдэхэдэ омогтой зугаатай залуу хүбүүн... Энэмнай совхозой суута кукурузашан Илья Чуркин гээшэ. Ильятай уулзахынгаа урда совхозой парткомой секретарь Фадей Иванович Унагаевтай хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Илья Чуркин гээшэмнай ажалай талаар эрхим мэргэжэлтэй, ёhотойл үнэн зүрхэнhөө хүдэлдэг хүн даа. Юрэдөөл өөртэйнь уулзажа зугаалагты, тиихэдээ минии хэлээшые зүб гэжэ ойлгохот...

Ильятай уулзаад, ажал тухайнь хөөрэлдэжэ hуубабди. Нүхэрни тамхяа татан, намдууханаар хөөрэнэ:

— Манай совхоз управлени соогоо томохон ажахынуудай нэгэн юм. Газар таряалангаймнай талмай үргэн, нуга сабшаламнайшье ехэ. Хамтын мал hүрэгэй тоо толгой жэл ерэхэ бүри олошорно. Эдэ бүгэдэ хамтымнай зөөри ха юм даа. Тиимэhээ саашадаа холын харасатайгаар ажалаа түсэблэхэ, хүн бүхэн хэhэн хүдэлмэридөө эзэн ёhоор хандаха зэргэтэй. Энээн тухай Украинын суута таряашан эхэнэр Надежда Григорьевна Заглада тон зүб тэмдэглэhэн байна. Үнэхөөрөөшье мүнөө hэшхэлгүйгөөр ажаhууха гээшэ тон таарамжагүй хэрэг. Хэмнай хайшан гэжэ хамтын хэрэгтэ хабаададаг бэ гээд хажуудахи нүхэрhөө, өөрhөө сэхэ руунь асууха саг ерээ. Хэрбээ өөрынгөө ажал тухай хэлэхэ болоо hаа, иимэ:

— Би мүнөө дүрбэдэхи жэлээ кукуруза ургуулха гэжэ байнаб. Энэмнай ёhотойл «полиин хатан», хүдөө ажахыда тон туhатай ургамал ха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ өөрынгөө нүхэр Сергей Корабенковтой 150 гектар талмай дээрэ энэ сэнтэй тэжээл ургуулаа бэлэйбди. Нилээдгүй оролдолго гаргажа, яhала hайн ургаса хуряагаабди. Үшөө үбэл байхада, нүхэртэйгөө поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилээ hэмди. Хамта дээрээ 1500 тонно үтэгжүүлгэ гаргаабди.

Тиигээд лэ урин дулаан хабарай сагай ерэхэдэ, поли дээрээ hайрамай уhа тогтоогообди. Далаад гектар газараа уhалаад, май hарын хоёрдохи хахадhаа хойшо тарилгаяа эхилээ hэмди. Тэрэнэй урда бүхы полимнай жэгдэлэгдээ. Энэмнай зүб квадрат гаргахада ехэ туhатай юм. Тарижа дүүргэhэн хойноошье энэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, хабарай hалхинда тарьгдаhан үрэhэн газар дээрэ гарахагүй бшуу. Тиигэhэнэй hүүлдэ хэдэн үдэрэй үнгэрhэн хойно, кукурузын эшын газарhаа бултайгаагүй байхада, модон борнойгоор хоёр тээшэнь газарай хүрьhэ элдэхэ хэрэгтэй. Эдэ хэмжээнүүдэй саашадаа ямар туhатай байhаниинь удангүй элирээ. Полиингоо алишье талаhаань харахада, ноб ногоохон набшанууд бултайгаад байгаа hэн.

Зүб квадрат гээшэ үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй түрүүшын алхам мүн. Тиимэ хадань, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр дахин үнгэргөө hэмди.

Оролдолгомнай миин үнгэрөөгүй. Намар кукурузаяа хуряагаад, дүнгөө согсолходо, гектар бүриин 650 центнер ногоон набша ургаhан байгаа. Иигэжэ бидэ совхозойнгоо кукурузашадай социалис мүрысөөндэ илаад, түрүү hууридa гараа hэмди.

Мүнөө жэл 120 гектарта кукуруза ургуулхаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байнаб. Машина, техникээ заhабарилжа түгэс дүүргэнхэйб. Үрэhэншье бэлэн, минеральна үтэгжүүлгэ асарагданхай. Кукурузынгаа поли дээрэ наг шэбхэ эдэ үдэрнүүдтэ зөөжэ байнабди. Юрэдөөл үнгэрэгшэ жэлэйнгээ туйлалтые алдахагүй гэжэ шадал соогоо оролдохо зорилготой гээшэб....

...Илья хөөрөөгөө дүүргээд, үни унтаршаhан тамхяа носоожо, дахинаа hороно. Тэрэнэй шарайе адаглан харахадаа, досоом баярай одон яларжа, «Бэрхэш даа, Илья, би шамда этигэнэм: амжалта заатагүй туйлахаш, замдаа hайн ябаарай» гэжэ досоогоо дахин дахин шэбшээ бэлэйб.

Лубсан-Дондок Гомбоев,
«Ленинэй зам» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Мухар-Шэбэр.

Монгол басаган

А. Жамбалдоржиев

(Түгэсхэл. Эхиниинь мартын 31-нэй номерто)

— Баярта, сэмсаа тайлаад хатаа,— гэжэ Сэнгын һамган бадашан һагад дуугараад, хамсыһаам татахадань, би бүришье эшэжэ, яахаяашье мэдэхээ болишоод һуубаб.

— Гэмгүй.

— Юун гэмгүй гэнэш,— гээд, Сэнгын һамган һалаха хэбэргүй байба.

— Нагаса абгай, энэтнай эшэнэ ха юм,— гэжэ үнөөхи басаган уралаа жэмылгэн, энеэдһэсэ бараад, хонгёохон, хонхо мэтэ хоолойгоор дуугаржархиба.

Сэнгын һамган модон аяга соо сай хээд, намда һарбайха зуураа:

— Ээ, энэ манай хүршэ Баяртын хүбүүн лэ, Оюун танилсагты. Бороогой намдаа һаа, наадахалта,— гээд нэгэ басаган руу, нэгэ нам руу харан хэлэбэ. Би халуун сайн хоншуу амтатай хангалай бүхы бэедээ шэнгэн байхые мэдэрхэ зуураа: «Оюун, Оюун» гэжэ шэбшэн һуубаб.

Халуу ороод, гэр соогуурнь тойрон харахадаа гайхабаб. Сэнгын дүлии хүгшэнһөө, бэшэ хүн байбагүй. Теэд Оюунай эжынь хаана гээшэб, али магад.... үгы даа, басагаяа орхёод аяар Монголоо бусаха ёһогүй. Оюун нам уруу хаража миһэд гээд:

— Даараа юу? — гэбэ.

— Үгы.

— Сургуулида сурана юу?

— Үгы.

— Хото ошожо үзэсэн юу?

— Үгы.

Оюунай шарай үсэгэлдэрэйхидэл дээрэлхүү болоно, өөрынгөө юуншьеб тухай бодолгото болоод, ушааг уруу хуурай аргал нэгэ нэгээр шэдэн, нам уруу харахаяашье болишобо. Минии бии, үгыешье огто мартажархиһан шэнги. Гэрэйшье оройн дараансада бороогой дуһалнуудай нэгэ жэгдээр хүнхинэхэ намдахадал гэбэ. Теэд би үшөө һургуулида ябадаггүйдөө зэмэтэй аалби? «Хото ошожо үзөө гүш? Эх, абам, абам ходол хото, Үдын байшан абаашахаб гэдэг аад, юундэ абаашадаггүй гээшэб».

Гэнтэ нэгэ юумэ һанажархиһан мэтэ боложо:

— Мориндо одоо бэрхэ юу, хазаараар унажа шадна юу? — гэжэ һураба. Би түрүүн юун гэнэ гээшэб гэжэ ойлгожо ядан байтараа, баясангяар:

— Шаданаб, шаданаб,— гэжэ толгойгоо түргэн дохибоб. Теэд намайгаа баһа мартажархиһан шэнги боложо, үгэ дуугүй уруугаа хараад, түр зуура һууба. Юундэ иимэ хүндэ бодолдо абтана гээшэб энэ аяар холын монгол басаган гэжэ досоогоо таажа ядан байбаб. Эжынь хаана гээшэб, магад эжыгээ ябашаһанда тиинэ гү гэжэ шэбшээдшье үзэнэб... Гэнтэ мориндо бэрхэб гэжэ хэлэһэнээ һанажархихадаа, нюргаарни дахин хүйтэ даахадал гэбэ. Үнэн дээрээ мори унаад хатаруулжашье шадахагүй аад, юугээ хэлэжэрхибэ гээшэбиб. Үсэгэлдэр энээхэн монгол басаганай хажуугаарни тооһо бурьюулан гүйлгэжэ гарашаһые һанаандаа оруулхадаа бүришье уйдашабаб... Үгы даа, мориндо бирахагүйл хүн ха юмбиб.

Би үгэ дуугүй удаан һуубаб. Ушаагай халуунһаа самсымни уурал тажа эхилхэдэ:

— Одоо шатажа байнаш,— гэжэ монгол ёһоор түргөөр хэлээд, тугаарайнгаа хонхо мэтэ хонгёо хоолойгоор хүхюугээр энеэшэбэ. Би түрүүн ойлгоогүй аад, досоогоо сухалдажа эхилбэб. Зүгөөр өөртөөшье гү, али монгол басагандашье сухалдажа байһанаа ойлгобогүйб. Ямар жэгтэй олон зантай, һонёор дуугардаг басаган гээшэб.

Сэнгын шара һамган хайшаашьеб газаашаа гараһан байжа, иигээд лэ үгэ дуугүй энэ жэгтэйхэн зантай монгол басагантай һуухань аягүй болоно, гэртээ хариха дурам хүрэшэбэ. Абяагүйхэн һууриһаа бодоод, уруугаа хараһан зандаа үүдэн хүрэтэр ошожо, барюулдань гараа хүргэхым тэндэ:

— Зогс!—гэһэн, намда танил болоһон хонгёо абяан дуулдаба.

Би зогсобоб. Оюун хажуудам ерээд, нюдөө бэлтылгэн, нам руу сэхэ хаража байтараа, шүрбэлһэлиг бишыхан хаб хара гарайнгаа хурганuудаар минии һааритан алдаһан альганда халта хүрөөд:

— Маргааш ирнэ юу,— гэжэ зөөлэхэнөөр хэлэбэ. — Тоглохобди.

Би буруу бухан газаашаа гүйжэ гарашаһан хойноо:

— Үглөөдэр ерэхэб. Наадахабди,—гэжэ хашхараад, гэр тээшээ ээрэмшээн гүйшөө һэм.

Тала дайда минии нойтон хубсаһан мэтэ, үүлэнэй забһарай наранда шаруулан, уурал бааян манаржа байба. Агаарай сэлгеэн гээшэнь.

Тэрэ үдэрһөө хойшо Оюун бидэ хоёр үнгын сэсэгтэ Уляабарай талын үргэн сээжээр хэды шэнээн наадан сэнгэн гүйлдөө гээшэбибди, хэды дахин зүрхэ хүдэлгэмэ жэргэмэлэй аялга шагнаа гээшэ һэмбибди. Жэбхээһэнэй голой арюухан аршаанта уһанда шунган сэлмээ бэлэйбибди. Би абатаяа сугтаа бодоод, нюураашье угаахаяа мартаад, хүл нюсэгөөр хүйтэн шүүдэр соогуур Сэнгэтэн тээшэ гүйдэг бэлэйб. Гайхалтайл зун һэн даа. Зүгөөр Оюунай эжын Сэнгындэ ерэхэгүйдэ ехэл ойлгожо ядагша һэм. Оюун тэрэ аяар хилынгээ саанахи монгол ороноо бусаха болоо ёһотой гэжэ һанахадаа нэгэтэ:

— Оюун, хэзээ Монголоо бусахабши,— гэжэ асуужархёо һэм. Тэрэ гэнтэ һанаа алдажа, ута гэзэгэнүүдэйнгээ үзүүр холбон бараад:

—Эжымни бэе муу байна, аргалуулна ха юм. Эдэгэмсээрнь бусахабди,—гэжэ монголоор бэшэ, жэнхэни буряадаар хэлээд, хайшаашьеб урагшаа, аяар холо уруу, нюдэнэй үзүүртэ хүхэрэн манарааша хадануудай дээгүүр шэртэхэдэнь, мойһон харахан аад, түб түхэреэн нюдэдынь тэрэ түрүүшынгээ үдэрэйхидэл, ушааг уруу хаража һуугаашадань тон адляар, уһатан мэлмэлзээ бэлэй. Тиигээд дахин монголдоо орожо:

— Одоо Сэнгэ нагса очосоон, зүгөөр болжо байлай,—гээ һэн.

Оюун тэрэ түрүүшынгээ үдэрэйхидэл адли нэгэ бага омогооршье, аха янзааршье намда хандадаг зандаа байгаа. Гэбэшье дээрэлхүү гү, али баһаһанай хэбэр үзүүлдэггүй бэлэй. Наадалан энеэхээшье огто болёо һэн. Бүхэли үдэр Сэнгындэ наадаад, нара орожо байхада гэртээ хүрэжэ ерэхэдэм:

—Бадма, өө, Бадма,—гэжэ эжымни абыем ооголоод,—юрэдөөл, хүбүүншни Сэнгынхиһээ һалахаяа болёод байна, Монголой бэритэй бологшол аа гүбди,—гэхэдэнь, би ууж байһан шүлэеэ дутуу халбагадаад, газаашаа гүйжэ гарашагша һэм.

— Зай, Балжима, юу үхибүү гасаалагша бши—гэжэ эсэгэм эхыемни хориһоншуугаар дуугарагша һэн.

Нэгэтэ хээрэ тушаатай бэлшэжэ ябаһан, абынгаа зээрдые барижа, хорёогой хажууда арай гэжэ дүтэлүүлээд, һурэн мордожо, Сэнгэтэн гээшэ шэглүүлэн гашхалүүлбэб. «Шаданаб, шаданаб» гэжэ Оюунда хэлэһэнээ һанаад, эшэдэһэм хүрэбэ. Эх, мориндо бэрхэ байхаа яагаабиб! һүүл һамбайгынь боогоод, Сэнгэтэн хүрэтэр тооһо бурьюулан ошохо һэм. Бүлтэ хараг.Шадахаб, шадахаб гээл хадаа, морёор ябадагаа Оюунда харуулхал байна гэжэ шэбшэнэб. Тиихэдээ шүдөө зуугаад, жолоогоо шанга татаад, хоёр хүлөөрөө самиинь шангаар нэшэн хатаруулха гэжэ һэдэхэдэм, зээрдэ моримни тоогоогүй янзаар нюдөө аниб гэнхэй, жабжаяа хүдэлгэн гэшхэлжэл ябаба. Садаагүйдөө сухалтайл хаш даа. Ташууртай һаа даа гэжэ шэбшэнэб. Сэнгэтэндэ үшөө хүрөөдүй ябатарни, газаагаа байһан Оюун намайе обёоржорхёод:—

— Баярта, түргэлыш гэжэ намайе хүхюутээр даллан ооголоо һэн. Би морёо хатаруулха һанаатай дахин нэшэхэдэм, тэрэмни баһаһан зандаа, ябадалаа хубилгабагүй. Оюун хэзээ хэзээнэйхиһээ хүхюун хэбэртэй.

— Одоол ямархан ургашан, моришон гээшэбши,— гээд хонхо шэнги хонгёо энеэдээ зэдэлүүлхэдэнь, баяраар мэлмэлзэн байһан тэрэнэй нюдэдые тодон, харюудань энеэбхилээд;

— Энэш хашан зээрдэ гэжэ нэрэтэй юм. Сохи, боли — адли. Хашан лэ хадаа хашан,— гэжэ бэеэ сагаадуулхын тэдысэ дуугарбаб. Яахаяа мори унажа ерээ гээшэбиб гэжэ түр зуураа халаглажа эхилбэб. Эх, ямархан лэ моришон, ургашан гээшэбиб... Морин дээрэһээ буухадаа дүрэгүйгөө харуулжархихагүйе оролдожо, буунгүй табхайжа һуубаб. Оюун түргэхэн алхасаараа хажуудам ерээд, зээрдын дэлһэ эльбээд үзэбэ. Тиигээд нам руу, өөдөө хаража:

—Нээрээшье хашан морин ха даа. Хүгшэрһэн морин,—гэбэ.

Би мориной хүгшэн залууе мэдэхэгүй байһандаа бэеэ зэмэлбэб. Энэ үедэ Оюун гэнтэ нам уруу ямаршьеб һонёор, шогтойгоор, хараад байтараа:

— Сориё,—гэбэ. Юуншье гэһыень түрүүн ойлгожо ядажа байтарни:

— Айна гүш?—гэбэ. Һорие гэнэ ха юм гэжэ ойлгоходоо нюргаарни гансата хүйтэ даашаба. Теэд би үгы гэжэ арсахаяа зүрхэлбэгүйб. Эрэ хүн аад, басаганай урилдая гэһэн дурадхалһаа арсажа байха аалби. Тэрэ эгээн түрүүшын үдэр сагаан далбага мэтэ самсаяа хиидхүүлэн Оюунай хажуугаарни гүйлгэжэ гарашаһые һанаандаа оруулнаб. Эгээл тиихэдэ, тэрэ танигдаагүй омог харасатай басаганай хойноһоонь эрьюулхэ, хүсэхэ, тиигээд ахин гараха хүсэлэй түрэһые мартаха аалби... Магадгүй ямар нэгэн һанагдаагүй ушар болоод, зээрдэмни Сэнгэтэнэй һааралые ахин гараад, бии үгы шадалаараа талын уужамаар табилуулшоо һаань, нюрган дээрэнь һууһан би ямараар хүхихэ бэлэйбиб. Оюун тээшэ ямар омогоор, дээрэлхүүгээр хараха һэмбиб.

Тиигээд гэрэй һүүдэртэ ута боро дэлһээрээ һоно, хэдэгэнээ үргээжэ байһан һаарал мориндо һурамараар дүтэлжэ, хазаарынь амалаад, хорёо тээшэ хүтэлөөд, ошожо ябахадань, би агшан зуура юугээшье хэхээ, юуншье гэхээ ойлгожо ядашоод байбаб... Болииш, бишни мори унаад гүйлгэжэ огто үзөөгүй хүмби гэхэ аалби? Үгы даа, тиигэжэ хэлэжэ шадахагүйб. Теэд хожом гээ һаа яалтайб? Энэ үедэ Оюун мориндоо мордошобо. Зүрхэмни хүндөөр, туруунай табараандал хүн-хүн гэжэ сохилжо байхадал гэбэ. Оюун һааралайнгаа зайдан нюрган дээрэ зохидоор лаб һуугаад, амынь залажа, намтай зэргэшэбэ. Томонууд түб түхэреэн нюдэдынь ямаршьеб зөөлөөр, идхангяар нам уруу хараад байба.

— Зай, Баяр,—гэбэ. Би тэрэнэй наранһаа хүрилшэһэн хасарынь, гантаһан ягаахан уралнуудыень, торгон тэрлигэйнь энгэр уруу урдаһан елэн хара бүдүүн гэзэгэнүүдынь түрүүшынхиеэ иимэ дүтэһөө хаража байһан шэнги мэдэрэлдэ абтабаб. Тиихэдээ, юундэшьеб, тэрэ хасартань, ташуур гэзэгэнүүдтэнь гараараа хүрөөд абаха дурамни хүрэжэ байба. Тэрэшье өөрөө нам уруу ямаршьеб урда урданайхиһаа ондоогоор хараад байба. Бидэ хоёр иигээд морин дээрээ удаан байшаһанаа ойлгожо, ербэдэнгеэр, буруу харашабабди. Һүүлдэнь:

— Ши яагаа сагаан хүмши,—гэжэ гэнтэ Оюун хэлээд, яһалигхан хурганuудаараа гартам хүрөөд орхиходонь, би ямар нэгэн халуун түмэртэ хайруулһандал дадагад гэшэбэб. Урдаһаань зоримгойгоор сэхэ харахадам, тэрэ халта улагад гэжэ шарайгаа хубилгахадал гэбэ. Һүүлдэнь баһа нам уруу сэхэ хараад байхадань, нюдэнэйнь сэсэгы соо агшам зуура өөрыгөө хаража байһанаа ойлгожорхибоб. Тиихэдээ Оюун баһа минии нюдэнэй сэсэгы соо өөрыгөө хараа ёһотой гэжэ һанахадаа, юундэшьеб, гайхалтай дулаан, урдань үзэгдөөгүй мэдэрэлдэ абтан байгааб. Тиин шэхэнэйгээ халуу бусалшахада, улайжа эхилһэнээ ойлгоод:

—Зай, ябая,—гэбэб. Теэд хайшаашье ябахаяа, юундэ ябахаяа би тиихэдэ хаанаһаа мэдэхэ байгаабиб... Эдэл үгэнүүд нэн түрүүн хэлэндэм торсолдоо ха юм. Оюун гэнтэ эридээр мориёо залажа, аяар хойшоо далан тохой һубарюулһан Уляабарай шугы сооһоо гараһан Жэбхээһэнэй адаг уруу гүйлгэшэбэ. Ногоон торгон тэрлигтэйнь хормой шубуунай далидал дэгдээдхибэ. Гэзэгэнүүдынь басаганай ара нюргые хайрагүй ташуурдажа, һааралайнь туруud долгисон ябаа һэн гэжэ би мүнөө хүрэтэр тэрэ агшам зуурые һанаандаа дурсан дурсан байдагби.

Юу хаража байнабши, намайе хүсэ гээд гүйлгэбэ ха юм гэжэ һанамсаараа, аймшагтай эридээр зээрдынгээ амыень татажа, бии үгы шадалаараа сами уруунь хүлөөрөө нэшэжэрхибэб. Теэд морим байрадаа хатарһандал хүлөө һольбуулаад, урагшаа ябабагүй. Оюун улам саашаал тэгүүлэн, холодон дабшана. Гэдэргээ теэд, эрьежэ юундэшьеб харангүй...

Моринойнгоо иигэжэ урагшаа дабшье гэхэ хэбэргүй байхада тэсэнгүй уйладаһам хүрэшэбэ. Юу хэлтэйб, яалтайб... Мүнөө мориндо ахир муугаа мартажархёод, зээрдэмни урагшаа даб лэ гэһэй гэжэ ойндоо морёо юм гү, али юушьеб гуйжа байхадал гэнэ хэбэртэйб... Оюун тээшэ харахадам, аяар холо ошонхой, зэрэлгээн соо һүрьен орожо ябахадал гэбэ... Би дахин дахин зээрдээ нэшэнэб. Жолоогойнгоо богонихон үзүүрээр дэлһэ уруунь сохёодшье туршанаб... Дэмы даа, яашье дэмы... Нюдэдни уһатажа эхилбэ. Тиихэдэнь

— Һэш!—гэжэ би шадалаараа хашхаржахибаб.

Залд гээ юм гү, али хэдэгэнээндэ хадхуулаа юм гү—гэнтэ зээрдэм шэхээ һүрмылгөөд, хуухиржархиба. Удаань аалиханаар, нюсэгэн хүлөөрөө сами уруунь нэшэжэрхиһэм, үгэ дууламгай ульгамаар байраһаа хүдэлөөд, хайшаашьеб гэр тээшээ хадуураа оодоршобо. Би залд гэһэндээ гансата бүхыжэ, хоёр гараараа зээрдынгээ дэлһэндэ аһашабаб Моринойнгоо хүндөөр амилхые, туруунай табараа соносхоһоо бэшэ юумэ ухаандам ороогүй... Нюдэдни уһатан, юушье харахаа болишобо. Хэды шэнээн гүйлгэһэнөө огто мэдэнэгүйб... Зүгөөр мориной нюрган дээрэ, нааданхай шэнгеэр шэдүүлжэ ябаһанаа ойлгон, хамагаа мартажа, түргэнлэ нэгэ юумэн болоһой гэжэ шэбшэнэб... Бүлеэхэн һэбшээн, нюдэ хасарыемни эльбэнэ. Гэнтэ Оюун тухай һанажа, нюдөөрөө бэдэрхэ һанаатай үндэлзээхэдөө, һууриһаа халяад, моринойнгоо баруун ташаан дээгүүр агшан зуураа һолжороод унажа ябаһанаа мэдээд, нюдөө анихадам, газар тэнгэри юундэшьеб угаа түргөөр эрьелдэжэ байхадал гээд, гэнтэ харанхы боложо, тархим эрьежэ нюдэдни эреэлжэлбэ. Тэрээнһээ саашаа юушье һанагшагүйб.

Мэдээ орожо, нюдөө нээхэдэм эжымни энхэргэн урихан гараараа уһыемни эльбэжэ байба. Үрхөөр ороһон наранай туяа бүлеэхэн һүндэл элшээ хасартам түхөөнэ, хараасгайнуудай хүхюугээр пишаганалдана.

— Оюун хаанаб? — гэжэ нэн түрүүн толгойдоо ороһон юумээ асуухадам эжымни аалиханаар, шэхэндэм тонгойн:

— Хүдэлэнгүй хэбтэ даа, мухамни,—гээ һэн. Теэд би эжэлэнгүй:

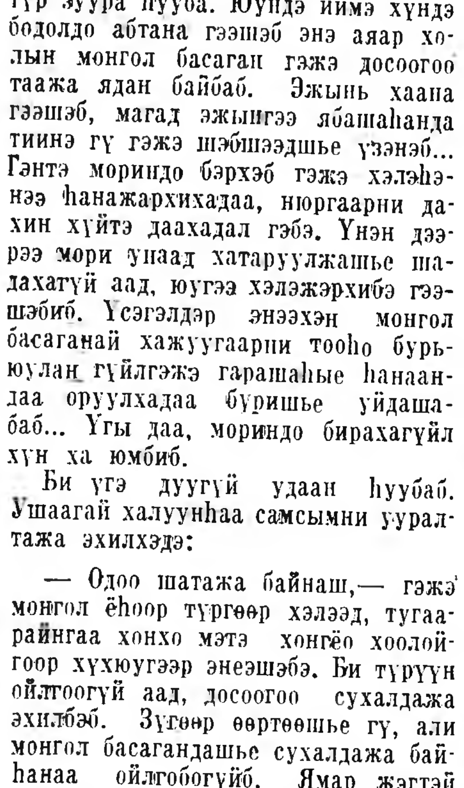
— Оюун хаанаб?—гэжэ асуудалаа дабтахадам, урдаһаам уринаар хараад, миһэржэ:

— Монголоо бусаа, шинии моринһоо унаһан үдэр эжынь эдэгээд ерээ һэмнай. Талада хэбтэһэн шамайе тэрэл басаган гар дээрээ үргэлсэжэ асараал даа, хөөрхэй, үгы һаань, яаха хүн һэмши, бурхан зайлуул...

Оюун, Оюун... Эжышни эдэгээд тиимэ баяртай һэмши. Тэрэ гайхалтай зунай, гайхалтай тэрэ үдэр...

...Жэлнүүд... Жэлнүүд... Мориной түйдэл шэнгеэр үдэр хоногууд, жэлнүүд үнгэрнэ... Зүгөөр Хэжэнгынгээ хилэн торгон талын энгэр дээгүүр хүхэ тэнгэриин майхан доро наадан сэнгэн ябатараа, гэнтэ моритой эхэнэр хүниие харамсаараа зөөлэн һэбшээн мэтэ гунигта абтадаг хүм. Шэхэндэм хонхо шэнги хонгёохон хоолойнь зэдэлжэ, нюдэндэм наранһаа хүрилһэн шарайтай, ягаахан уралтай, хурса харасатай, ногоон торгон тэрлигтэй монгол басаган үзэгдөөдхидэг...

Оюун, Оюун, хаанабши мүнөө. Ямаршье ябаа һаа, мүнхэ сэнхир тэнгэриин майхан өөдэ харахадаал, Буряадһаам хөөрэн ерэһэн үүлэд шэнги баярые хүлеэн абадаг байгыш, Оюун, монгол минии хани... Тэрээн соо бага наһанаймнай хэдэн үдэрэй түүхэ домог һэрин мүндэлхэнь магадгүйл.

Комсомол басаган Дунсан Бадмаева худалдаа наймаанай техническэ училищи 1961 ондо дүүргээд, «Улаан-Үдын «Универмагта» наймаашанаар хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн. Тэрэнһээ хойшо ажалаа шадамар бэрхээр шудалжа, худалдан абагшадайшье, өөрынгөө нүхэдэйшье дунда хүндэтэй болонхой. Зураг дээрэ: Дунсан Бадмаева ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Мэргэжэлтэ бүхэн өөһэдынгөө журнал захиха ёһотой

Үдэр үдэрэй һониниие, уласхоорондын байдалые, эрдэм ухаанай шэнэ туйлалтые алагадгүй уншажа, мэдэжэ байха хүсэл совет хүнүүдэй ёһо заншал бшуу.

Манай республикын промышленностиин болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдшье бултадаа шахуу өөһэдынгөө хүдэлжэ байһан һалбаряар хододоо һонирходог, тусхайта журналнуудыень захидаг юм. Жэшээ болгон дурдабал, Хүдэриин совхозой инженер нүхэр Степанов хүдөө ажахын 5 журналда захил хэнхэй, тэрэ тоодо Англи болон США-да хүдөө механизациин асуудалаар хэблэгдэдэг хоёр журнал абана. Мүн энэ совхозой главна зоотехник нүхэр Артамонов хүдөө ажахын найман янзын журнал, газетэ бэшүүлэнхэй. Энэ мэтэ баримтануудые тоолохо болоо һаа олон.

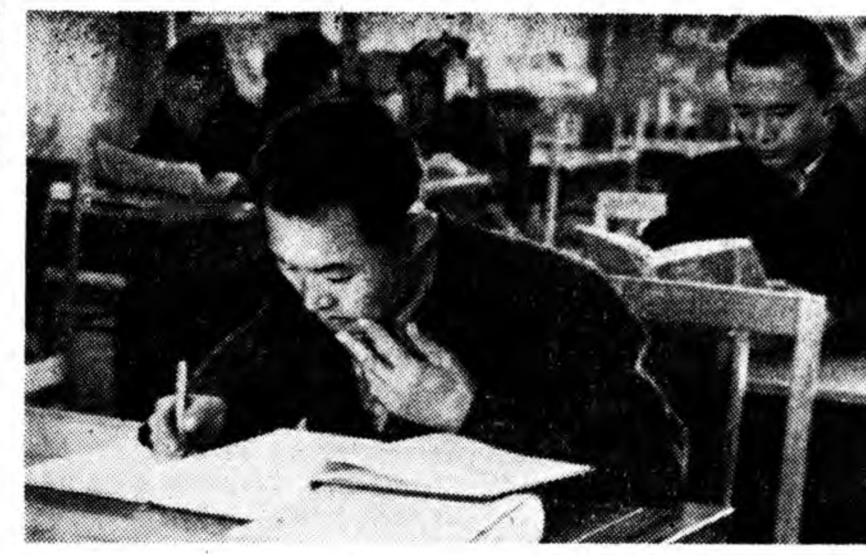
Гэбэшье, өөһэдынгөө мэргэжэлээр тусгаар гарадаг журналнуудые абадаггүй зарим нэгэн нүхэд дайралдадаг байна. Тиимэшүүлэй тоодо «Кабанский» «Шергинский» совхозуудай главна мэргэжэлтэд нүхэд Орлов, Юринский, Аленичев, Зубакин, Ринн, Дубкова, Карпов, Васильев гэгшэдые нэрлэжэ болоно. Тиихэдэ Кабанскын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр Титовой нэгэшье журнал захяагүй байһые бүришье гайхахаар.

Хүдөө ажахын журналнуудые захиха талаар иимэ таарамжагүй байдал мүн Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управленидэ, тэндэхи колхоз, совхозуудта үзэгдэнэ.

Мэргэжэлдээ хабаатай журнал захижа уншадаггүй агроном, зоотехник гү, али механик, ветврач хайшан гээд эрдэм ухаанай шэнэ арга, түрүү ажалшадай дүй дүршэл хүдэлжэ ябаһан ажалдаа нэбтэрүүлэлтэйб даа. Урдань хада олоһон эрдэм болбосоролойнгоо сэнэгтэ найдаад, тэрэнээ шэнэдхэн һэльбэхэ гэжэ оролдодоггүй, үнгэрхэдөө саг сагтаа хэблэгдэжэ байдаг журнал, газетэ уншадаггүй заншал гээгдэнги ябадалайл гэршэ болоно. Теэд хойнтожо ябаһан мэргэжэлтын ажалдаа амжалта асархань илангаяа мүнөө сагта тон бэрхэ бшуу.

Үйлэдбэриин управленинүүдэй колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд хүдөө ажахын журналнуудые тараалгые үргэнөөр эмхидхэжэ, нэн түрүүндэ хүдөө мэргэжэлтэдые энэ зайлашагүй шухала хэрэгтэ бүгэдыень хабаадуулха уялгатай.

Н. Хазагаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ново-Селенгинскын Культурын байшангай уншалгын зал соо. Ф. МОРЕНЕЦЭЙ фото.

ОЛОНОЙ ТУҺАДА ОРОЛДОГШОД

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин 3-дахи аптекын хүдэлмэрилэгшэд эрхимээр ажалладаг, олоороо һуралсадаг, эд бараанайнгаа эрьесын түсэб үлүүлэн дүүргэдэг байһаараа коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй хэдэг ажалынь тон ехэ. Тэндэ хамта 30 хүн хүдэлнэ. Энэ аптекэ Танхойһоо Горхоной станци, Улаан-Үдэһээ Наушка станци хүрэтэрхи түмэр замшадые эм болон медицинын бусад хэрэгсэлнүүдээр хангана. Тиигэжэ түмэр зам дээгүүр тэрэнэй 20 жэжэ аптекэнүүд хүдэлмэрилжэ байна.

Аптекэ үбшэнтэндэ хэрэглэгдэһэн ямар эмэй үгы байһые бүридхэлдэ абажа, тэрэ эмэй бии болон сасуу хэрэглэһэн хүндэнь дары дуулгана. Гадна хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдэй, инвалидуудай, олон үхибүүтэй эхэнүүдэй захиһан эмые гэртэнь абаашажа үгэдэг заншалтай болонхой. Аптекэ эм бэлдэхэ хүдэлмэри түргэдхэхын зорилгоор буйлуулагдаһан эм бэлэн байлгадаг. Тиимэһээ эм үгэдэг хүниинь бэшэгдэһэн рецептын ёһоор үбшэнтэниие хүлеэлгэнгүй, эмыень дары тааруулжа үгэнэ. Тэндэ бэлдэгдэһэн эмэй шанар химическэ аргаар шалгаха шалгалтын стол эмхидхэгдэһэн байна. Арад зоной ябадал багатайгаар эм абахын тулада түс аптекэ гурбан киоск нээбэ. Тэрэшэлэн түмэр замаар ябаһан аяншадые эмээр хангахын тулада вокзалдахи медицинскэ пунктнуудай дэргэдэ латогуудые бии болгоо.

Аптекэ шухала эмүүдые саг үргэлжэ байлгадаг дээрэһээ эд бараанайнь эрьесэ хододоо ургана.

Тэндэ эм бэлдэхэ мэргэжэл түгэс шудалһан 10 фармацевт хүдэлнэ. Тэдэнэр нарин нангин эм тааруулан буйлуулгада гаргашалагдаха сагые 4 часай орондо 2 частань оруулаа.

Энэ эбтэй эмхитэй коллективэй гэшүүд ямаршье сагта шухала хүдэлмэриин гараад байхада тэрэниие хойшолуулалтагүй дүүргэдэг байха юм. Тэдэнэр эмэй ерэхэдэ тэрэниие өөһэдөө буулгадаг, багсалдаг, ашаалжа ябуулдаг байна. Тиихэдээ энэ хүдэлмэриин түлөө түлөөһэ абалгые болюулаа.

Аптекын хүдэлмэрилэгшэд ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Аптекын начальнигай орлогшо Антонида Мартыновна Давыдовская түмэр замшадай больницада нүхэдэй сүүдэй түрүүлэгшэ. Рецептуар Любовь Викторовна Васильева больницын местекомой түрүүлэгшын орлогшо. Олохон хүдэлмэрилэгшэдынь уран һайханай самодеятельностиин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Өөһэдынгөө эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлхэ ябадалда тэдэнэр ехэ оролдолго гаргана. Аптекын 10 хүдэлмэрилэгшэд марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һуралсана. Тэдэнэрэй 7 хүниинь коммунис хүмүүжүүлгын факультедтэ, 2 хүниинь ажалай хуули дүрим тогтоолгын, 1 хүниинь журналистикын факультедтэ һуралсажа байха юм.

Арад зониие эрхимээр хангаһанайнгаа түлөө энэ аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Н. Цыбенов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ Англида толилогдобо

ЛОНДОН, мартын 30. (ТАСС). Литературын, искусствын ажал ябуулагшадтай мартын 8-да хэһэн уулзалга дээрэ КПСС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ Лондондо брошюра болгогдожо гаргагдаба. «Совет литературын, искусствын агууехэ хүсэн» гэжэ тэрэ брошюрань нэрлэгдэнхэй.

Һурагшад Морис Торезһээ бэшэг абаба

ПЕТУХОВА, (Курганска область). Житка тосхоной найман жэлэй һургуулиин һурагшад һургуулидаа В. И. Ленинэй музей эмхидхэхэ гээд шиидэһэн байгаа. Владимир Ильич Ленинтэй уулзаһан, тэрэниие мэдэхэ гадаадын оронуудай коммунистнуудай нэгэнтэй бэшэг абалсаха гэжэ ахалагша классуудай һурагшад оролдоһон байха юм. Тиигээд Франциин коммунис партиин Центральна Комитедтэ тэдэнэр бэшэг эльгээгээ һэн. Энэ бэшэгтэнь Морис Торез харюу үгэбэ.

«Хүндэтэ нүхэд! Октябриин революциин хэтэ мүнхэдөө алдаршаһан вождь В. И. Ленинэй музейе һургуулидаа бии болгожо байһандатнай би ехэ баяртайб. Француз хэлэн дээрэ гараһан Ленинэй номые эльгээнэб. Багшанартаа амаршалга хүргэгты...» гээд Морис Торез бэшээ.

«Философско дэбтэрнүүд» гэһэн Владимир Ильичэй мэдээжэ зохёолые Франциин Коммунис партиин генеральна секретарь һургуулиин музейдэ бэлэглэбэ.

Анхарал табиһанайнь, үнэтэ бэлэг үгэһэнэйнь түлөө Ураал шадарай һурагшад харюугайнгаа бэшэг соо Морис Торездэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ.

Элизабет Гарли Флинн гэдэгэй зохёолой толилогдоһые тэмдэглэбэ

НЬЮ-ЙОРК, мартын 30. (ТАСС). США-гай коммунис партиин мэдээжэ ажал ябуулагша Элизабет Гарли Флинн «Олдерсон тухай хөөрөөн» гэжэ зохёол гартаба. Энээниинь хүндэтэй ёһоор тэмдэглэхын түлөө 500 гаран американецууд мартын 29-нэй үдэшэлэн суглараһан байна. Эхэнэрнүүдэй байдаг Олдерсондохи (Баруун Вирджини) федеральна түрмэдэ Флинныш һууһан тухай энэ повесть соо сэдьхэл зүрхэ хүдэлмөөр бэшэгдэнхэй. Элизабет Гарли Флинн тэрэ түрмэдэ политическа гэмтэн боложо һууһан намтартай.

Баатар Кубатай һаналаа нэг...

«Манай континентын дарлагданги арадуудтай оронуудые сүлөөлхэ, хүнэй нэрэ хүндые хамгаалха тэмсэлэй түрүү зэргэдэ Куба ябана. Энэ конгрессые бидэнэр халуунаар дэмжэнэбди» гэжэ Бразилида нээгдэһэн Латиин Америкын конгрессэй нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, Перугэй барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай хүтэлбэри бэшэг эльгээһэн байна.

Венесуэлын эхэнэрнүүдэй Национальна союз Кубатай һаналаа нэгэдэнги байха Латиин Америкын конгрессто мүн лэ амаршалгын бэшэг эльгээбэ. «Бидэнэр, Венесуэлын эхэнэрнүүд, Куба өөрынгөө хуби заяае байгуулха бүрин хүсэд эрхэтэй гэжэ бидэнэр батаар этигэнхэйбди» гээд тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Элдэб политическэ, ниитын организацинууд мүн лэ конгрессые амаршалһан олон бэшэгүүдые эльгээнэ. Чилиин Осорно городой профсоюзна түб, Сант-Яго ... Национальна со... чет, мүн бусад... организацинууд ... конгрессые амар... һалаа нэгэдэнги ...

Эб найрамдал... риин Национальн... һаналаа нэгэдэн... амаршалгын бэш... Баатар Кубые ... үүсхэһэн тэмсэл... далда дуратай, ... хан байдалай ту... бүхы арадууд ... гээд амаршалгы... заагданхай.

Кубын арадай ... готой тэмсэлые ... дэмжэжэ байһан... жэ Японой олон... низацинууд Кубы... нэгэдэнги байһа... граммануудые ...

Совет космонавтнууд Рио-де-Ж... айлшална

РИО-де-ЖАНЕЙРЭ. (ТАСС). Совет космонавтнууд А. Г. Николаев, П. Р. Попович гэгшэд «ТУ-114» самолёдоор Сан-Паулоһаа мартын 30-да эндэ ерэбэ. Рио-де-Жанейродэ совет космонав... хүрэтэр айлшал... тын түлөөлэгш... уулзаха. Удаалу... Эхэ ороноо бус...

Бен Белла үгэ хэлэб...

АЛЖИР, мартын 30. (ТАСС). Алжирай министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Бен Белла үгэ хэлэбэ. Промышленна предприятинуудые, шахта, гар олзоборилгын предприятинуудые, хүдөө ажахын фермэнүүдые эмхидхэн ябуулха шухала удхатай декрет Алжирай правительство гаргаа гээд Бен Белла тэмдэглэһэн байна.

«Урда тээнь байһан ээд баяшуул ошоходоо хоро хүргэхэ гэжэ оролдоһон байгаа. Бэеэ даанги Алжирай экономическа хүгжэлтын түсэбүүдые буруутуул... габа» гэжэ ради... хэлэхэдээ Бен Б...

Национальна ... лан, предприят... түсэбые саашад... табиха юм гэ... тэмдэглэбэ.

Правительст... арад зоной дэм... гэсхэлдөө уряал...

Ботвинник ...

«Үнэхөөрөө ... лалдаан бол... гроссмейстер ... лов наада х... дээрэхи байд... лээ. Ботвинн... рой наада дэл... түрүүшынхеэ ... һэн байгаа. Н... эхилһэндэнь ... пиониинь—М... һал баяртай.

Нааданай ... залга ямараар... гээд хаража ...

Дэлхэйн че... нааданайнгаа ... хэхэдээ, бодо... дурадхал оруу... га наадан ... уулзалгын үн... лоогүй юм. Ш... шынгээ гурбан... хэлые яаралг... гэжэ, хэдэн о... дые хэжэ үн... Теэд яахаб? ... эхилһэн мүры... гэгшын түгэсхэ... бэ ха юм.

Хараар наа... ноёнойнгоо та... ороно. Наадан... аб адлихан ба... шье һаа, саг... шын байдал ... хэйн чемпион ... хэрэглэнэгүй, ... ниисэнь һамба... гөө талые һа...

Нааданай ... хоёрдохи ябі... Ботвинник да... даа һэлгэлэ... оруулна. См... жаар, үшөөш... лалдаха байг... дагшын хорин ... далаа хээд ба... рагшадай хүл... тохёолдобо. Ю... хэйн чемпион ... сэебди» гэһэн ... лаа бшуу. Ти... тоо 2,5:1,5 бол... хэйн чемпион ... ник түрүүлжэ...

Удаадахи ... лиин 1-дэ эх... сагаанаар наа...

Л. ...

Редак... М. ...

Манай адрес, теле...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной ж... —24-74, сельского хозяйства—47-59, советс... и культуры, литературы и искусства—34-05, ... транспорта, информации—35-14, писем и раб... отдел переводов и корректорская—35-95, бу... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Минис... Бурятской АССР.

Н000389.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной апрелийн 2.